

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
HVEM PASSER PÅ FÆRENE?

4/2023

6
Jesus er min hyrde

13
Vær opmærksom på hinanden

26
Kapløb mellem kristne fællesskaber

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 4/2023. Årgang 159
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om
året, næste gang den 1. december.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

Pexels.com

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 330 kr.
(unge under 30: 190 kr.)
Kun netabonnement: 190 kr.
(unge under 30: 110 kr.)
Gaveabonnement: 190 kr. for papir-
udgave, 110 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dml.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Andreas Kammersgaard Ipsen
Elmevej 1, 6880 Tarm
tlf. 2818 1577, aki@dml.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Brauner
frimenighedspræst, Hillerød
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Ruth Vatne Rasmussen
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Steffen Juul Pedersen
sælger, Haderslev
steffenjuul@outlook.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE *i bibelsk og luthersk tro*

ANALYSE *af tidens strømninger*

INSPIRATION *til kristent liv og mission*

LEDER		FOR TROEN	
04	Kan evangeliet blive for billigt? <i>Anton Bech Braüner</i>	18	Guds mægler <i>Jakob Kildedal Ulriksen</i>
TEMA: HVEM PASSER PÅ FÅRENE?		22	Hvordan ser dit fodspor ud? <i>Anna Muldbjerg Christensen</i>
06	Jesus er min hyrde <i>Johannes Heule</i>	24	Sig alting til Jesus <i>Hanne Thorlund Eriksen</i>
09	Vær en god hyrde for menigheden <i>Poul Arne Nyborg</i>	ANDRE ARTIKLER	
12	Fåret <i>Ditte Lund Morthorst</i>	26	Kapløb mellem kristne fællesskaber <i>Ole Solgaard</i>
13	Vær opmærksom på hinanden <i>Ninna Vestergaard Braüner</i>	30	De lykkeliges fællesskab <i>Silje Kiil og Maria Hellestøl</i>
HORISONT		BOGER	
16	Jesus arbejder – også i Danmark	34	Vi tror på himlens og jordens skaber
17	Kunstig intelligens og ægte visdom	36	Salt
		37	Den tredje tvivl

Fordi du er betroet et hyrdeansvar i hjem og menighed, skal man kunne stole på, at du taler som Guds ord.

LEDER

Kan evangeliet blive for billigt?

AF ANTON BECH BRAÜNER

Der er altafgørende forskel på, om det er synden eller synderen, Gud retfærdiggør.

Anton Bech Braüner

Evangeliet kan ikke blive for frit! Uanset hvem vi er, eller hvor dybt vi er faldet i synd, ønsker Gud at tage imod os med åbne arme, når vi kommer til ham i dåb og tro (Joh 6,37b).

Men selvom evangeliet ikke kan blive for frit, spørger jeg alligevel indimellem mig selv, om evangeliet ikke kan blive for *billigt*.

Den tyske præst og teolog Dietrich Bonhoeffer spidde sin – og vores? – samtids ”billige” evangelieforkyndelse på følgende kortfattede måde: ”Billig nåde betyder retfærdiggørelse af *synden*, ikke af *synderen*.”¹

Han peger dermed på den altafgørende forskel på, om det er synden eller synderen, Gud retfærdiggør.

Bibelen fortæller os, at Gud frikender os og erklærer os retfærdige ved troen på Jesus (Rom 4,5), men det betyder på ingen måde, at Gud accepterer *synden* eller betragter den som ligegyldig. Faktisk overhovedet ikke!

Evangeliet bliver for billigt, hvis vi nedtoner

syndens alvor eller fremstiller den som harmløs. Eller hvis vi tilbyder Guds tilgivelse uden nogensinde at kalde mennesker til omvendelse og efterfølgelse af Jesus.

For selvom nåden modtages fuldstændig gratis, har den stadig store omkostninger.

Vi kan have gode hensigter med at nedtone syndens alvor. Vi kan være bekymrede for, om vi støder mennesker væk, der har slået sig på de begrænsninger, Guds ord sætter. Eller vi kan have et ønske om at hjælpe mennesker, som er ved at gå til i skyld og skam, fordi de ikke magtede at leve op til Guds standarder.

Men trøsten er ikke, at Gud er ligeglad med synden eller ikke synes, den er så alvorlig, for det har Gud faktisk aldrig sagt. Han har til gengæld lovet, at han fjerner *synden ved sit eget offer*. Og det er altså noget helt andet.

Synden er alvorlig

For det første er synd alvorlig, fordi vi kan gå fortabt ved at leve i uopgjort synd. Det er

sandt, at Jesus kom til verden for at frelse selv de største af alle syndere (1 Tim 1,15). Det budskab er vores eneste håb. Men det er også sandt, «at uretfærdige ikke skal arve Guds rige» (1 Kor 6,9).

Hvis vi derfor vedholdende fastholder og accepterer synden i vores liv uden at tage kampen op, vil synden i sidste ende kvæle vores åndelige liv og afskære os fra fællesskabet med Jesus (Rom 8,13).

Syndens alvor består i, at den har magt til at adskille os fra Jesus, hvis vi hellere vil holde fast i synden end i ham.

For det andet er synd alvorlig på grund af Jesu kors. At nåden er fuldstændig gratis, ændrer nemlig ikke på, at den kostede Jesus alt.

Hvis vi accepterer synden eller nedtoner dens alvor, er det en hån mod selve evangeliet, for det var synden, der fik Jesus korsfæstet.

Men vi blev købt dyrt med Jesu eget blod (1 Kor 6,20). Ikke for at vi skulle misbruge Guds nåde til egoisme og som en undskyldning for at give efter for vores eget begær. Kristus købte os til Gud med sit eget blod, for at vi skulle tilhøre ham og ære ham med vores liv.

Det må have grundlæggende betydning for vores forhold til synden.

Tag kampen op mod synden

Når synden angriber os, må vi tage kampen op imod den. Hvis synden kan tage livet af os, må vi flygte fra synden, som man flygter fra en ulv i skoven. Og når vi er købt til at tilhøre Jesus, må vi sætte alt ind på, at vi bruger vores liv på at handle på en måde, som glæder ham.

Det er ikke udtryk for en ekstraordinær stor åndelighed, hvis vi tror, vi kan kalde os kristne og leve fuldstændig ligesom verden omkring os. Der er et øje, der skal rives ud (Matt 5,29), et kors, der skal tages op (Matt 16,24), og en livs-stil, der skal lægges om.

Det budskab har vi brug for at høre igen og

igen, fordi vores samvittighed er tilbøjelig til at tilpasse sig sine omgivelser og forsvare vores syndige adfærd ud fra, hvad vi ser omkring os.

Byd Helligånden velkommen, når han prikker til din samvittighed

I denne kamp vil vi på et tidspunkt komme til at fejle. Men når vi fejler, og følelsen af skyld og skam overmander os selv, er løsningen ikke at ignorere skylden eller sige, at den er uden grund. Det kan faktisk være Helligånden selv, der prøver at råbe os op (Joh 16,10). Ham må vi byde velkommen – også når det river lidt i hjertet.

Hvis vi accepterer synden eller nedtoner dens alvor, er det en hån mod selve evangeliet, for det var synden, der fik Jesus korsfæstet.

At nedtone syndens alvor eller afvise Helligånden, når han afslører os, kan vise sig at være en farlig fejltagelse, fordi den risikerer at stjæle skønheden ved evangeliet.

For skønheden består i, at der findes en Gud, der var alt andet end ligeglad med synden. Han vil ikke, at vi bare skal dulme vores dårlige nerver og prøve at tænke på noget andet, men han tog virkelig synden på sine skuldre og bar den hele vejen op til korset.

Denne Gud – den levende, evige og treenige – var villig til at påtage sig straffen for selv de største syndere, så synden virkelig er blevet fjernet og ikke længere bliver tilregnet os, når vi tror på ham.

Det er et godt og befriende budskab. Men det er ikke billigt! For det kostede Jesus alt. ■

1 Dietrich Bonhoeffer: *Efterfølgelse*, Credo Forlag, 2010 (1937), s. 15

TEMA

JESUS ER MIN HYRDE

AF JOHANNES HEULE. OVERSAT AF LENE DUE MADSEN

Selv hvis vi har bevæget os væk fra resten af fåreflokken og gjort ting, vi skammer os over, kalder den gode hyrde på os.

Johannes Heule, f. 1996
Missionskonsulent i Evangelisk
Luthersk Mission (Sverige)
Johannes.heule@elmbv.se

Jeg har altid været tiltrukket af det bibelske hyrdebillede. Gud beskrives flere gange som en hyrde, og Jesus kalder sig selv den gode hyrde (Joh 10,11). Billedet er enkelt og universelt, men alligevel så indholdsrigt og trøstende.

Gud som hyrden forekommer i alt fra børnebøger med malende billeder af grønne marker og græssende får til livets sidste fase ved begravelse, hvor Salme 23 er en af de mest læste bibeltekster.

Vi kristne elsker ganske enkelt denne analogi. Til trods for at kun ganske få af os faktisk har erfaring med hyrdefunktionen. De færreste kender rigtige fårehyrder. Og hvis vi gør, ser deres job formentlig ganske anderledes ud i dag, end det har set ud for de fleste mennesker i historiens løb.

Men hvad mener Jesus, når han siger, at han er den gode hyrde? Hvad siger billedet egentlig om Gud? Og hvilken hjælp kan det give os i dag?

Hvordan arbejder en hyrde?

For at forstå billedet af Gud som hyrde må vi for-

stå, hvad en hyrde laver.

For det første leder hyrden fårene ad den rette vej. Uden hyrden ved fårene ikke, hvilken vej de skal, men hyrden leder fårene derhen, hvor de skal gå.

Får har nemlig en tendens til at være nogle rigtige fæhoveder, som uden hyrde farer omkring og kommer på afveje. Når Esajas profeterede, at "vi fór alle vild som får" (Es 53,6), forstod alle tilhørere, hvad han mente. For får har en tendens til at fare vild.

For det andet holder hyrden fårene samlet. Hyrden samler den spredte fåreflok, så ingen får forsvinder fra gruppen.

For det tredje leder hyrden fårene til græsgange og vand. Efter at have ædt alt græs ét sted må fårene flyttes til det næste sted. Af og til medfører tørke, at forflytningerne må være omfattende, men hyrden forsyner altid sine får med mad og drikke.

For det fjerde tager den omsorgsfulde hyrde hånd om de svage og skadede får.

For det femte beskytter hyrden fårene mod fjendtlige rovdyr.

FOTO: PEXELS.COM

Får er notorisk dårlige til at forsvare sig. Hvis en ulv kommer ned til Skåne, hvor jeg bor, hører man ofte, at de dræber masser af får på én gang. Får er langsomme og stanger ikke hårdt nok til at afværge angreb fra et rovdyr.

På Bibelens tid var der både ulve, løver og bjørne i Israel. Men hyrden var udrustet med både mod og redskaber til at beskytte fårene fra den slags farer.

Vi kan sammenfatte hyrdens rolle som at lede, samle, sørge for, beskytte og tage hånd om de svage får.

Gud er ikke en dysfunktionel hyrde

Sådan ledte Gud sin flok, Guds folk, fx i forbindelse med udgangen af Egypten: ”Du førte dit folk som en fåreflok ved Moses’ og Arons hånd” (Salme 77,21).

Selv Israels ledere kan kaldes hyrder. En af de mest betydningsfulde begyndte meget passende sit lederskab med bogstaveligt talt at være fårehyrde. Selvom David tydeligt havde sine svagheder, lykkedes det for ham at genspejle Herrens hyrdefunktion i den måde, han tog

hånd om Guds fåreflok, hans folk, på.

Men langt fra alle hyrder var gode genspejlinger af Herren. Den ene hyrde efter den anden forsømte at være hyrder og fuldførte ikke opgaven med at tage hånd om fårene. Det ser Herren på med meget stor alvor.

En af de gammeltestamentlige tekster, som mest udførligt tegner billedet af Gud som en hyrde, gør det i kontrast til Israels dysfunktionelle hyrder:

”Ve Israels hyrder, som vogter sig selv. Skal de ikke vogte får? I spiser det fede, ulden bruger I til klæder, og de fede dyr slagter I. Men I vogtede ikke fårene. De svage har I ikke styrket, de syge har I ikke helbredt, og de kvæstede har I ikke forbundet, de bortkomne har I ikke ført tilbage, de vildfarne har I ikke ledt efter, og de stærke har I underkuet med vold. Mine får er blevet spredt, fordi de er uden hyrde, og de er blevet til føde for alle de vilde dyr” (Ez 34,2b-5).

Det var mislykkedes totalt for Israels ledere at lede Guds fåreflok. Men profetien indeholder også et løfte om håb:

”For dette siger Gud Herren: Jeg vil selv søge ef-

I Jesu fåreflok kan du være tryk, uanset hvad du møder. Han har både mod og redskaber til at beskytte sine får mod alle rovdyr.

Jesus er så god en hyrde, at han sprænger rammen for, hvad man kan forvente af en hyrde.

ter mine får og holde øje med dem ... Jeg vil selv vogte mine får og lade dem lejre sig, siger Gud Herren. De vildfarne vil jeg lede efter, de bortkomne vil jeg lede tilbage, de kvæstede vil jeg forbinde, de syge vil jeg styrke, de fede og stærke vil jeg passe på. Jeg vil vogte dem på den rette måde ... Jeg vil sætte én hyrde over dem, min tjener David. Han skal vogte dem og være deres hyrde" (Ez 34,11.15f.23).

Fordi Israels ledere svigtede deres opgave, taler Ezekiel om Herren, der selv skal komme og tage sig af sine får, og som skal sende sin tjener David, dvs. Davids søn, Messias. Det forudsiger Jesu komme – som den gode hyrde.

Jesus er den gode hyrde

Jesu liv legemliggjorde Herrens ord om, at han selv skulle komme og opsøge og samle de får, der var faret vild, føre dem til græsgange, forbinde de svage og syge og beskytte dem fra rovdryere.

Dengang som nu opsøger Jesus Guds får

Han leder dem, som er kommet på afveje, på rette vej (Matt 18,12-14).

Fx havde Zakæus samarbejdet med besættelsesmagten og udnyttet sin position som leder ved tolden og opkrævet mere, end hvad ret var. Men Jesus opsøgte ham,

så ham i folkeskaren, tiltalte ham ved navn (Joh 11,14) og ledte ham på den rette vej (Luk 19,1-10).

Ligesom Zakæus har vi let ved at gå fejl af vejen, men hvilken tryghed er det ikke, at Jesus så opsøger os og leder os tilbage til den rette vej.

Selvom vi ofte forvilder os, og selv hvis vi i længere tid har bevæget os væk fra resten af fåreflokken og gjort ting, vi skammer os over, kalder den gode hyrde på os. Han ønsker forsigtigt at bringe os tilbage til på den livgivende vej. Intet menneske er overflødig for Jesus.

Jesus samler den spredte fåreflok

Det var en broget skare, som udgjorde Jesu discipelskare: en tolder og en zelot, fiskere og profetiske lærlinge. Alligevel samledes de alle under en fælles hyrde (jf. Joh 11,16).

På samme måde samles forskellige kristne i dag, trods uligheder, om deres fælles hyrde, Jesus. Han fører os sammen og hjælper os til ikke at spredes.

Jesus beskytter sine får mod rovdyr

Mange kræfter vil føre os bort fra Gud. Djævelen går omkring som en brølende løve (1 Pet 5,8), synden lurker ved vores dør (1 Mos 4,7), og andre mennesker kan være glubske ulve (Matt 7,15).

Men Jesus har al magt, og han siger, at ingen skal rive hans får ud af hans hånd (Joh 10,29). Der er intet, der kan adskille dem, der hører Jesus til, fra Gud (Rom 8,38f). Jesus har både mod og redskaber til at beskytte sine får mod alle rovdyr.

Derfor kan du i Jesu fåreflok være tryg, uanset hvad du møder i livet.

Jesus tager også hånd om de svage får

Han kom ikke for de stolte får, som klarer sig på egen hånd, men for dem, som har behov for en hyrdes hjælp. Han hjalp

kvinden, der var grebet i ægteskabsbrud, på fode, rørte ved den spedalske, besøgte en tolder og forbarmede sig over tvivleren.

Jesus ser også din skrøbelighed. Han vil forbarme sig over dig, hjælpe dig og læge dig. Måske har du kæmpet med mange års sygdom. Men Jesus har lovet, at alle hans fårs sygdom og elendighed har en slutdato.

Han vil også give oprejsning til dig, der lider under andre menneskers ondskab. Og selv hvis du tvivler på din hyrde, må du kalde dig selv hans får, når du lytter til hans røst. Jesus tager sig af alle sine svage får.

Jesus sørger for den mad og drikke, vi behøver

Når Jesus så de store folkeskarer, og at de var som får uden hyrde, vred det sig i hans indre. Og han forbarmede sig over dem (Mark 6,34). Han reagerede ved at give dem både åndelig mad (undervisning) og fysisk mad (brød og fisk).

Alt i alt må vi sige, at Jesus er så god en hyrde, at han sprænger rammen for, hvad man kan forvente af en hyrde.

Hvilken menneskelig hyrde ville ofre sit liv for en flok får? Alligevel er det præcis, hvad Jesus gør (Joh 10,11).

Det gør han, for at vi kan få liv. Det er den ultimative måde, hvorpå Jesus sørger for sine får. Han giver os liv gennem sin død.

Så langt er min hyrde villig til at gå for mig, lille lam. Han kender mig ved navn og vil lede mig til grønne enge, hen til sig selv, hvor jeg kan være tryg. ■

TEMA

Vær en god hyrde for menigheden

AF POUL ARNE NYBORG

Det er din afhængighed af Jesus, der gør dig til en hyrde og ikke en daglejer.

Jeg er den gode hyrde!

De ord vil du, som står med et lederansvar i en kristen menighed, ikke turde sige om dig selv. Alligevel kan du ikke sigte lavere end netop at være en god hyrde!

Du må gøre det, ikke i den formastelige tro, at din egen godhed rager højt op over andres, men fordi du tror på – og følges med – Jesus, der er godhedens kilde og din egen hyrde.

Lad mig tage tre afgørende bibelske træk frem, der kan give frimodighed i det hyrdeansvar, du har i hjem og menighed.

I. Du tror på den gode hyrde

Hver morgen, når du slår øjnene op, gælder to sandheder for dig. Du er hyrde for andre og må dermed tage det ansvar på dig, som du er kaldet til. Samtidig er du helt og holdent afhængig af, at Jesus er *din* gode hyrde, og at han vil tage hånd om dig i alle livets forhold – hele dagen.

Det sætter din opgave i perspektiv. Med dine begrænsede evner og midler skal du hjælpe andre, men du har selv brug for ubegrænset hjælp

fra Gud.

Du kan ikke nøjes med en tilgivelse, der er betinget af, hvor meget du forbedrer dig. Du kan ikke nøjes med planer, der strækker sig en uge frem. Du kan ikke nøjes med, at Guds hjælp stopper med døden. Gud må gøre alt for dig.

Det er udspændt mellem disse to sandheder, du skal forvalte dit hyrdeansvar. Du viser kærlighed denne dag, fordi du selv er afhængig af Guds kærlighed – og har mødt den i Jesus Kristus. Du viser mildhed, fordi du ikke kan leve et øjeblik, hvis Gud var hård mod dig. Du kommer med glæde, fordi du er blevet glad af at læse og høre om Guds sindelag mod dig. Fortsæt selv listen. Den står i Galaterbrevet 5,22.

Paulus, den store hyrdeskikkelse i de første kristne menigheder, fortæller om et bønnesvar, som Jesus gav ham, ikke én, men tre gange: "Min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed" (2 Kor 12,9).

Læg mærke til ordene: "Min nåde" – "min magt". Har du ikke brug for Guds *nåde* i din gerning som hyrde, vil du heller ikke erfare Guds

Poul Arne Nyborg, f. 1971

Daglig leder af Kristeligt Arbejde Blandt Blinde
panyborgs@gmail.com

FOTO: WIRESTOCK

Mange vil hellere lytte til en præst med et åbent sind end en præst med en åben bibel.

magt. Så peger pilen hele tiden på dig selv: hvad du kan og ikke kan. Så vil du uvilkårligt være styret af, om det, du gør, ligner succes eller fiasko.

At begynde din dag som en hyrde, der selv har brug for en hyrde, er ikke et tilvalg. Det er en forudsætning for, at du kan være den kristen hyrde.

Det er din afhængighed af Jesus, der gør dig til en hyrde og ikke en daglejer (Joh 10,12). Du kender nemlig selv til behovet for en hyrde. Det giver, i ordets bedste forstand, ejerskab til den opgave og de mennesker, du har foran dig.

2. Du holder fast ved Guds ord

Leder i en virksomhed eller hyrde i en menighed. Er det ikke to sider af samme sag?

Vi kan se, at Gud har givet nogle mennesker stort potentiale til at træde frem som ledere. I et heldigt match kan det betyde succes for lederen og fremgang for virksomheden. Derfor kan vi fristes til at fokusere på ledelse som en evne

og et håndværk, der også skal skabe forandring i vores menigheder.

Ingen tvivl om at Gud bruger menneskers evner og erfaring i sin plan, men det er slet ikke her, hans fokus er. Som vi lige har set, hviler hele vores tjeneste på, at vi selv har Gud som hyrde. Vores afhængighed af Gud og vores magtesløshed er ikke stopklods, men forudsætning!

På den baggrund forstår vi, hvorfor en kristen leder først og fremmest har fokus på Guds ord (Kol 1,25). Du skal ikke skabe forandringer, som ikke er skabt af Guds ord. Kan du selv skabe tro i et andet menneske? Nej, det kan du ikke – men det kan Guds ord (Rom 10,17).

Derfor må du deponere hele din frimodighed i, at du tjener med Guds ord, som kan skabe den frelsende tro hos dine tilhørere.

Du skal forkynde ordet!

I sin formaning til Timotheus lægger Paulus så meget tryk på dette som overhovedet muligt:

”Jeg indskærper dig for Guds ansigt og for Kristus Jesus, der skal dømme levende og døde, så sandt som han kommer synligt og opretter sit rige: Prædik ordet ...” (2 Tim 4,1f).

Du skal holde fast ved ordet!

I næste sætning understreger Paulus, at ”der vil komme en tid, da folk ikke vil finde sig i den sunde lære, men skaffe sig lærere i massevis efter deres eget hoved, fordi det kildrer deres ører” (2 Tim 4,3).

Det er en sådan tid, vi lever i nu. Mange vil hellere lytte til en præst med et åbent sind end en præst med en åben bibel.

Du må aldrig måle din tjeneste på, om du er en del af ”massevis”, og om din prædiken kildrer menneskers ører. I en tid, hvor der er modstand mod Bibelens klare tale, er du hyrde ved at holde fast ved Guds ord.

Her er det godt at kunne lære af den gode hyrde, Jesus. Hans mildhed fik ham ikke til at glatte ud og slå af, når han forkyndte Guds gode vilje. Han satte mennesker i et valg – mellem tro og forargelse (Joh 6,59ff).

Det skal vi også turde gøre. Evangeliet er ikke eftergiveness eller ligegyldighed. Det er, at den synder, som bekender sin skyld og sætter sin lid til Jesus, vil Gud aldrig støde bort.

Du skal bedømmes på ordet!

Fordi du er betroet et hyrdeansvar i hjem og menighed, skal man kunne stole på, at du taler som Guds ord. Men du er ikke ufejlbarlig. Hvis du er trådt ved siden af, i ord eller gerning, må du vise vejen for an-

dre – ved at bøje dig ind under Guds ord.

Når en profet kommer med et ord fra Gud, må selv den store kong David bøje sig og sige: ”Jeg har syndet mod Herren” (2 Sam 12,13).

Uden den ydmyghed for Guds ord ville David have mistet enhver taleret og for længst være glemmt. Men fordi vi kender hans store synd og hans offentlige bekendelse, viser han os midt i sine fejl den vej, en god hyrde skal vise: hen til Gud, der vil være en angrende synder nådig i sin godhed (Sl 51,3).

3. Du bevarer kærligheden

Hånden på hjertet, det gør du ikke altid! Derfor er det heller ikke lagt hen til dig. Den gode hyrde giver sine disciple et nyt bud: ”I skal elske hinanden” (Joh 13,34).

Kærlighed giver ikke svar på alle afgørelser, du som kristen hyrde skal træffe, men du må have som dit pejlemærke og din bøn, at alle afgørelser må være truffet i kærlighed til det enkelte menneske, til menigheden og til Gud.

Menigheden i Korinth var en hård nød at knække for hyrden, Paulus. Næst efter Romerbrevet er Første Korintherbrev det længste brev i NT, fyldt med vanskelige enkeltssager. Det er tankevækkende, at vi netop i dette brev – side om side med tydelige formaninger – har ”kærlighedens højsang” (1 Kor 13). Det er denne ”langt bedre vej” (1 Kor 12,31), en kristen hyrde skal kende og vise hen til.

Kærligheden har nemlig det forunderlige i sig, at den kan opløse problemer. Når mand og kvinde i det kristne ægteskab bliver ét kød, er der ikke længere noget

Kærligheden har det forunderlige i sig, at den kan opløse problemer.

”dit og mit” at skændes om. Når den kristne menighed er ét legeme, gør den samme kærlighed sig gældende.

Det kan virke som idealisme at tro på kærligheden. For den er altid under pres. Det gælder både i den store verden, i ægteskabet og i menigheden. Her må du som kristen hyrde være ”rodfæstet og grundfæstet i kærlighed” (Ef 3,17), så du gennem ord og gerning kan hjælpe din menighed med at holde kærligheden varm.

Rodfæstet og grundfæstet! Det er det afgørende sted at være for menighedens hyrde.

Kirkehistorien vil måske kunne berette om enkelte synlige frugter af din eller din generations tjeneste. De ydre resultater er så vanskelige at indfange og nærmest umulige at bedømme. Tilmed ved du ikke engang, hvem der kommer til at skrive historien, så lad endelig ikke det styre dig.

Nej, lev i troen, ikke i det, som kan ses (2 Kor 5,7). Lever du som hyrde med dybe rødder i Guds ord, har du løftet om, at du vil bære ”frugt til rette tid” (Sl 1,3). Det er en kilde til sand og varig frimodighed. ■

TEMA

Fåret

FOTO: PEXELS.COM

AF DITTE LUND MORTHORST

Ditte Lund Morthorst,
f. 1995

Sygeplejerske
dittemarstrup@gmail.com

Jeg er det sorte får.
Synd og skyld har farvet mit hår.
Mit hjerte er som stenen hård.

Jeg var alene og flakkede om.
Ville vinde verden, men fandt den tom,
imens jeg længere væk fra Hyrden kom.

Men med ét kan jeg dog fornemme,
at der i det fjerne lyder en stemme:
"Mit lille lam, jeg dig aldrig kunne glemme."

Det er Hyrdens røst, den jeg kender.
Jeg frygter, at han bort sig vender,
når han hører, hvad jeg bekender.

"Herre, jeg forlod dig og lyttede ikke til dit ord,
min synd er så stor, så stor.
Jeg fortjener ej en plads ved dit bord."

"Lille lam, du er for mig så dyrebar.
Sat mit liv til for dig jeg allerede har.
Kom hjem – alt er rede og gjort klar."

Hyrden selv blev mit offerlam.
Al min skyld og skam
blev lagt på ham.

Han har vasket mig ren i sit blod
og al min skyld mig forlod,
da han på korset gjorde bod.

Han kender mig og kalder mig ved navn,
løfter mig op i sin stærke favn,
og bærer mig til sin hjemstavn.

Jeg er det lille får,
som nu har fået barnekår.
Derfor vil jeg gå, hvor han går.

Til de eviggrønne enge vil han mig lede.
Til det hjem, han har gjort rede,
hvor jeg ham for evigt vil prise og tilbede.

TEMA

Vær opmærksom på hinanden

AF NINNA VESTERGAARD BRAÜNER

Mange problemer kan løses ved, at vi taler sammen.

Jesus vil, at vi skal følge i hans spor og vise kærlighed og omsorg for dem, vi lever sammen med. Det gælder både i menigheden, i familien, over for børn og venner og på arbejdspladsen.

I Paulus' breve møder vi utallige eksempler på, hvordan kristne skal leve. Paulus vejleder i, hvordan vi skal være over for hinanden, og opmuntrer til et helligt liv i fællesskab med Herren, for det er der knyttet velsignelse til.

I den forstand kan man måske godt sige, at vi alle – altså ikke bare ledere, præster mv. – har en slags hyrderolle over for hinanden.

Jeg vil her i artiklen dele nogle tanker om, hvad den rolle kan indebære.

Mit ansvar i menigheden

I vores sognemenighed er der god mulighed for ved kirkekaffen at tale med hinanden. Jeg har meget lyst til at tale med ham, som jeg ved, jeg har meget til fælles med. Jeg ved, vi vil få en god samtale, som jeg får noget ud af. Men hvad med hende, der ikke ved, hvem hun skal tale med?

Gang på gang har jeg erfaret, at jeg i samtalen med hende har fået langt mere, end jeg hav-

de forventet. Efterhånden lærer vi hinanden så godt at kende, at der er rigeligt at tale om.

Paulus opfordrer jo til, at vi ikke er egoistiske og kun tænker på os selv, men i ydmyghed værdsætter den anden højt og tænker på, hvordan den anden har det. Når vi viser omsorg for andre, erfarer vi Guds velsignelse.

Eller hvad med hende, der for nylig har mistet sin ægtefælle? Hun græder, har svært ved at deltage i kirkekaffen og går hjem. Paulus skriver, at når én del på legemet lider, så lider alle, og når én del bliver æret og respekteret, så glæder alle sig (1 Kor 12,26).

Vi må tale om det, der er svært, om sorg, om savn og om tab. Måske skal vi ikke have den dybe samtale ved kirkekaffen. Samtalen kan evt. følges op af et besøg, hvor jeg kan lytte til alt det, der tynger, og få mulighed for at sige et trøstende ord: Det skal nok gå. Du skal ikke være bekymret. Jesus er den gode hyrde, der både støtter og bærer.

Hun skal opleve, at hun har en vigtig plads i menigheden, selvom hendes ægtefælle ikke er der. Andre har også brug for at være sammen med hende. Hun skal måske have tildelt en op-

Ninna Vestergaard Braüner,
f. 1956

Cand.pæd. og timelærer på
Dansk Bibel-Institut
nvb@dbi.edu

gave, som hun kan løse og have ansvar for, da en opgave forpligter, opmuntrer og glæder.

Ikke bare en samtale, men en åndelig samtale

Hvordan får jeg så gang i en samtale om prædikenen eller måske bare en åndelig samtale?

Dem med samme baggrund som mig kan jeg lettere tale med: Hvad er den dybere mening med det, der blev sagt i prædikenen i dag? Hvad var styrkende for min tro? Var der et hint til en opgave, der burde løses? Eller måske taler

Generelt øver jeg mig i at være sammen med mennesker, som ikke uden videre er så lette at omgås.

vi bare om alt muligt andet, fordi vi jo har hørt dagens tekster og måske også temaer fra prædikenen før.

Men så er der andre, der stiller spørgsmål til noget af det, der blev sagt i prædikenen, og vi kommer straks ind i en åndelig samtale. Nogen er blevet berørt af noget, der skal følges op på. Selv oplever jeg at blive beriget med helt nye vinkler. Vi kommer også omkring spørgsmål, som jeg ikke har reflekteret over.

Hvordan bærer vi hinandens byrder? Det gør vi fx i vores menighed ved *Aftenbøn*, som er liturgisk og åben for alle. Der er fælles bøn, hvor nye jævnligt møder op, fordi de har noget specielt, som de gerne vil have, vi beder for.

Efterhånden som den lille faste gruppe kender hinanden godt, er der mange fælles bedeemner, og vi kommer omkring mere personlige udfordringer. Her oplever vi Jesus som den gode hyrde, der bærer med.

Samtalen med børn

I hjemmet og i familien har vi også en "hyrde-rolle". Som forældre kan man fx tale med sit

barn om, hvordan det har det: Hvad har du lært i skolen i dag? Er du blevet drillet? Er der nogen, der bliver mobbet? Har du gode kammerater, eller oplever du, at du er ensom?

Andre voksne har også et ansvar, fx for at tale med konfirmanden, der har svært ved at sidde stille under gudstjenesten og hellere vil forstyrre kammeraten. Jeg tror, det er afgørende, at voksne ved, hvad der sker i det enkelte barns liv – både for at forstå og for at kunne vise omsorg og hjælp.

Med baggrund i skoleverdenen har jeg set utallige eksempler på børn med skolevanskeligheder. Og jeg kender ingen nemme løsninger. Men børn har altid brug for kærlighed og omsorg. Voksnes samtale med barnet må aldrig forstumme.

Børn oplever i dag, at der stilles meget høje krav, som er umulige at leve op til. Eller måske er det snarere sådan, at barnet stiller store krav til sig selv, fordi barnet gerne vil være god og helst bedre end de andre. Det er et voldsomt pres at leve under for såvel børn som forældre. Det kan have konsekvenser for barnets selvværd.

I den situation er det vigtigt at understrege, hvad et kristent menneskesyn indebærer: Du er skabt af Gud. Du er, som du skal være. Din værdi afhænger ikke af, hvad du kan præstere i skolen eller på fodboldbanen. Du er elsket af Gud.

Her støder vi så på et selvransagende spørgsmål: Viser vi som forældre, bedsteforældre, ven eller skolelærer en ubetinget kærlighed til barnet, som det er?

Når samtalen bliver svær

Generelt øver jeg mig i at være sammen med mennesker, som ikke uden videre er så lette at omgås. Mennesker, der er stridbare, taler nedsettende om andre og hævder, at de har ret.

For mange år siden forsøgte jeg som nyuddannet lærer at gøre alt for, at ingen elever blev udelukket fra klassens fællesskab. Der blev lavet legeaftaler, for der var en pige, som talte grimt til alle, og som ingen ville lege med.

Jeg forsøgte at overbevise to andre piger om, at de skulle lege med hende. Hvad skete der så,

da frikvarteret begyndte? De to piger havde vist glemt aftalen, eller måske ville de alligevel ikke lege med den vanskelige kammerat.

Var det for stort et ansvar at give børn? Jeg kan ikke svare, men hvordan lærer vi børn at rumme dem, som de er meget forskellige fra?

Både som børn og voksne må vi øve os i at se på os selv og hinanden fra andre perspektiver end vores eget. Det kan man ikke tvinge børn til, men vi voksne kan opmuntre dem til at vise respekt, omsorg og kærlighed over for den, der har allermest brug for det. Vi kan ved vores eksempel vise rummelighed.

Hvordan give taleret i hinandens liv?

Men det med at vejlede og vise omsorg for hinanden kan være svært at håndtere – både når man giver, og når man modtager.

Hvis jeg skal lade mig vejlede i åndelige spørgsmål, forudsætter det, at jeg har tillid til og respekt for den anden. Ellers lytter jeg overhovedet ikke. Jeg må lytte i ydmyghed og lade mig overbevise af gode argumenter og bibelsk vejledning.

Jeg har tit tænkt over, om jeg ville lytte, hvis én sagde til mig: ”Du lever ikke et sandt kristent liv, når du handler sådan! Det kan du ikke tillade dig!” Vil jeg så i ydmyghed tage det til mig? Eller vil jeg gå i baglås? Jeg vil naturligvis undersøge, om det er bibelsk vejledning, jeg får. Jeg vil også bede om klarhed.

Der er i hvert fald behov for samtale i menigheden og i familien. Herunder må samtaler om troens liv også gerne få større plads.

Vi må bede om frimodighed til at føre den slags samtaler. Fx kan vi i familien tage udgangspunkt i en samtalebog, hvor man kommer ind på mange hverdagssituationer og spørgsmål om tro og liv. Når børn bliver inddraget i samtalen, tænker de med. Der bliver opbygget en fortrolighed, som baner vej for samtale, fx om mobning, ensomhed og venskab.

Den samtale og fortrolighed kan naturligvis også vokse i familier, hvor der ikke er børn.

Mange problemer kan løses ved, at vi taler med hinanden. Samtalen kan både opmuntre og skabe glæde. ■

FOTO: ALIN POPA

Både som børn og voksne må vi øve os i at se på os selv og hinanden fra andre perspektiver end vores eget. Vi voksne kan opmuntre børn til at vise respekt, omsorg og kærlighed over for den, der har allermest brug for det.

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSOGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

Jesus arbejder – også i Danmark

Mere end 360 millioner kristne forfølges i disse år.¹ Det er store tal. Det er ikke særlig opløftende, når det nu handler om mennesker, der bliver chikaneret, fængslet og dræbt.

Og alligevel er tallet i sig selv opløftende: Lægger man dette tal sammen med tallet på kristne ellers rundt omkring i verden, bliver det til et betydeligt antal kristne på verdensplan. Det er tal, som kan være til opmuntring for os, som i vores del af verden nok oftere oplever frafald end vækkelse.

Med menneskelig logik skulle man tro, at fred og velstand fremmer kristendommens udbredelse. Men det omvendte er ofte tilfældet. Der, hvor der er forfølgelse, er der mange, som kommer til tro.

Blandt muslimer – mange af dem på flugt – sker der også i disse år store ting. Mange møder Jesus i et syn eller en drøm og får senere lov til at høre om Jesus og lære ham at kende.

Det var nok også derfor, en kristen leder i en forfulgt menighed opfordrede til, at vi i Vesten ikke skulle bede om, at

forfølgelsen skulle holde op. For det onde, der sker, bliver ofte vendt til noget godt for mange mennesker.

Skal vi så ligefrem bede om forfølgelse her hos os? Nej, den skal nok komme af sig selv. Men de sidste mange års uroligheder med pandemi, økonomisk usikkerhed og krig i Europa har nok alligevel fået flere her i det kolde nord til at søge efter en mening med det hele.

Og i min lille verden mødte jeg pludselig en kvinde, der blev et vidnesbyrd om en stor Gud, som ikke har opgivet os, men som konstant er i gang med sin mission.

Midt i corona-kaosset havde Gud mødt denne helt almindelige, velfungerende danske kvinde lige der, hvor hun var – og hun kom til tro. Flere mennesker havde været involveret. For eksempel fik hun en bibel af en ukendt person, hun "tilfældigvis" handlede brugt tøj med. Og så kom hun til at lære Jesus at kende.

Kvindens vidnesbyrd blev til stor til opmuntring for mig.

Jeg synes nemlig selv, det kan virke umuligt, at et moderne verdsligt menneske anno 2023 skulle omvende sig til Gud. Men for Gud er intet umuligt, heller ikke at omvende et koldt dansk hjerte.

Vi har en Gud, som venter med at komme til syne igen, fordi han vil, at alle mennesker skal nå til omvendelse. Derfor kalder han på alle mennesker, også her i Danmark, for han elsker hvert menneske så højt!

Kvindens vidnesbyrd kom på bagkant af pinsen. En højtid, der skal minde os om, at Gud gav os sin Ånd, "ikke ... en frygtsom ånd, der gør os modløse, men en ånd, der giver os kraft, kærlighed og sund fornuft."²

Der er altså ingen grund til modløshed for os, som tror på Gud.

Guds Ånd giver os kraft, kærlighed og sund fornuft – Sikke nogle gaver at få! Nu må vi bare lade Ånden virke og handle, som han vil.

Tænk at få lov til at lægge røst til Guds kaldende stem-

me! Eller få lov til at give en bibel lige på det rigtige tidspunkt. Gud lader sig ikke begrænse, når han vil nå mennesker.

Op med hovedet – og modet! Og lad os bede for de forfulgte kristne, om at de heller ikke må frygte eller bliver modløse.

Ruth Vatne Rasmussen

1 www.opendoors.dk

2 2 Tim 1,7 fra *Bibelen på hverdagsdansk*

Kunstig intelligens kan gennemtygge enorme mængder data og hurtigt drage logiske konklusioner, men livserfaring vil den aldrig kunne få.

Kunstig intelligens og ægte visdom

Der bliver talt meget om kunstig intelligens for tiden. Udviklingen på området sker i et tempo, vi har svært ved at forstå og følge med i. Men hvad skal vi egentlig tænke om det hele set ud fra et kristent perspektiv?

Jeg bad en kunstig intelligens ved navn ChatGPT om at skrive en lille artikel, hvor den redegør for faren ved at stole blindt på kunstig intelligens med det perspektiv, at det kun er Gud, vi kan stole hundrede procent på. Resultatet kan læses her:¹

Mens kunstig intelligens har revolutioneret mange områder af vores liv og haft en enorm indvirkning på vores hverdag, er det vigtigt at være opmærksom på de potentielle farer ved at placere vores fulde tillid i disse systemer.

I denne artikel vil vi udforske nogle af disse farer og samtidig understrege vigtigheden af at finde en balanceret tilgang, hvor vi også opretholder en dyb forbindelse til vores egne værdier og overbevisninger, herunder vores tro på Gud.

Farerne ved blind stole på kun-

stig intelligens:

1. Manglende fuldstændig forståelse: Selvom kunstig intelligens kan udføre komplekse opgaver og træffe beslutninger baseret på store mængder data, er det stadig begrænset af sin egen programmering. Det kan ikke altid tage højde for kontekst, moralske overvejelser eller de mere nuancerede aspekter af menneskelige relationer. At stole blindt på kunstig intelligens kan føre til fejlslutninger eller beslutninger, der ikke er i overensstemmelse med vores personlige værdier.

2. Bias og diskrimination: Kunstig intelligens lærer fra data og kan derfor være påvirket af eventuelle bias, der er til stede i de data, det er blevet trænet på. Dette kan medføre uretfærdige eller diskriminerende beslutninger, som kan have alvorlige konsekvenser for mennesker.

3. Menneskelig afhængighed: Hvis vi giver al kontrol til kunstig intelligens uden at bevare vores egen evne til at træffe beslutninger og tage ansvar, kan det resultere i manglende evne til at håndtere situationer, når

systemerne fejler eller ikke er tilgængelige.

Vigtigheden af at opretholde en forbindelse til vores egne værdier og tro på Gud:

1. Ethiske overvejelser: Uden vores personlige værdier og etiske overbevisninger risikerer vi at miste vores menneskelige dybde og nedprioritere vigtige overvejelser som empati, medfølelse og etisk ansvarlighed. Troen på Gud og et spirituelt fundament kan være en vejledning, der hjælper os med at træffe informerede og moralsk begrundede beslutninger.

2. Bevidst valg: At have tillid til Gud betyder ikke, at vi skal undlade at bruge teknologi eller kunstig intelligens. Det handler om at have en bevidst tilgang til teknologi og ikke blinde os for dens potentielle mangler og farer.

3. Balance og integration: I stedet for at vælge enten kunstig intelligens eller Gud, er det vigtigt at finde en balance og integration mellem de to. Kunstig intelligens kan være en værdifuld ressource, men den bør suppleres af vores egne evner og vo-

res forbindelse til noget større end os selv.

Så vidt ChatGPT om dens egen mangelfuldhed. Den gør det egentlig meget godt, om end teologien ikke er så dyb.

Kunstig intelligens kan gennemtygge enorme mængder data og hurtigt drage logiske konklusioner, men livserfaring vil den aldrig kunne få, og den visdom, der kommer af at frygte Gud, vil for altid være skjult for den: "At frygte Herren er begyndelsen til visdom, at kende den Hellige fører til forstandighed" (Ordsp 9,10).

Steffen Juul Pedersen

¹ Ud over en forkortelse fremstår ChatGPT's artikel uredigeret.

FOR TROEN

Guds mægler

OM MOSES SOM EN PROTOTYPE AF JESUS

AF JAKOB KILDEDAL ULRIKSEN

Tre aspekter af Moses' rolle som mellemmand for Israel – forløber, formidler, forbeder – kaster lys på den rolle, Jesus tog på sig.

ARTIKLEN ER DEN ANDEN I EN SERIE PÅ TRE, HVOR JAKOB KILDEDAL ULRIKSEN UDFOL- DER DET STORRE PERSPEKTIV I NOGLE TEKSTER FRA ANDEN MOSEBOG.

FØRSTE ARTIKEL VAR I BUD- SKABET NR. 3/2023; DEN SID- STE KOMMER I NR. 5/2023.

Hvis man står i den situation, at man skal have solgt sit hus, er det nærliggende at kontakte en ejendomsmægler. Så betaler og sætter man ham/hende til at være mægler mellem sig selv og en eventuel køber.

På lignende måde havde israelitterne i sin tid en mægler, en mellemmand. Ikke fordi de skulle have solgt et hus på Pyramidevej i Egypten, men fordi Gud ønskede at befri israelitterne fra slaveriet i Egypten. Til den opgave kaldte og indsatte han Moses som mellemmand og mægler mellem folket og Herren.

Dette er den anden artikel i en trilogi af artikler med udgangspunkt og afsæt i den første påske og israeliternes udfrielse af Egypten.

Her zoomer vi ind på Israels befrier og leder, levittens Moses. Vi skal se på tre aspekter af Moses' rolle som mellemmand for Israel, som på hver sin måde giver os perspektiver på den rolle, Je-

sus Kristus tog på sig, da han blev vores mellemmand.

Der er både en række løfter, profetier og forordninger i Det Gamle Testamente (GT), som peger frem på sin opfyldelse i Kristus. Men udgangspunktet for denne artikel er, at der i GT også findes flere *typologier* på Kristus, altså personer, som på hver sin måde peger frem på den kommende frelser med sine handlinger.

Selvom vi ikke skal måle og veje hovedpersonerne i GT, fremstår Moses som et menneske, hvor det er svært at understrege nok, hvor vigtig en rolle og status han har for Israel.

Moses er slaveriets befrier, lovgiveren, præsten, salmisten, vismanden. Hans forhold til Herren er så tæt, at det beskrives som et fællesskab, hvor "Herren talte med Moses ansigt til ansigt, som det ene menneske taler med det andet" (2 Mos 33,11).

Israel lærte allermest om Gud gennem det, som Moses formidlede.

Og nu til de tre aspekter af Moses' rolle som mellemmand for Guds folk, Israel: forløber, formidler og forbeder.

Moses som forløber til Israels frelse

At Moses blev en forløber, ses helt fra begyndelsen.

I tiden omkring Moses' fødsel havde Farao befalet alle egyptere at dræbe israeliternes drengebørn ved at drukne dem i Nilen (2 Mos 1,22). Derfor skulle Moses egentlig være blevet slået ihjel i Nilens vand, men Moses' mor redder ham ved at lægge ham i en sivkurv, som flyder oven på Nilen.

Så i stedet for at miste livet "opstår" han, da Faraos datter trækker ham op fra Nilen.

Derfor får Moses sit navn (2 Mos 2,10). *Mosheh* (hebr.) betyder nemlig: han, som er trukket op [af vandet]. Dermed bliver Moses og hans navn et profetisk tegn på hans fremtidige rolle som Israels mellemmand.

Da israelitterne på vandrigen væk fra Egypten står over for Sivhavet, bliver Moses Guds redskab til at "trække" israelitterne op af det delte hav. På den måde frelses israelitterne fra Sivhavet, som tager livet af Farao og hans hær, da det skyller tilbage over dem.

Pointen er, at mellemmanden for Guds eget folk selv måtte gennem udfrielsen for at kunne lede folket samme vej.

Moses som formidler af Herrens pagt med Israel

Det andet aspekt af Moses' rolle som mægler mellem Gud og Israel ser vi i forbindelse med

pagtslutningen på Sinajs bjerg.

Efter israelitternes vandring gennem Sivhavet ankommer de til Sinaj, seks uger efter påskelammet blev slagtet. Den to år lange "bibelcamping", som Moses og israelitterne holder ved Sinajs bjerg, begynder med, at Moses som Israels mellemmand formidler Guds pagt.

Ifølge de gamle rabbinere, som meget vel har ret, går der præcis én uge fra ankomsten, til Gud giver folket de ti bud. Dermed formidler Moses den første pinse (49 dage efter udfrielsen af Egypten) og begyndelsen på den pagtslutning mellem Gud og hans folk, der beskrives i Anden Mosebog 19-24.

Adskillige gange måtte Moses op og ned ad bjerget for at mægle mellem Gud og folket; man bliver helt forpustet på Moses' vegne.

Guds lov bliver givet til Israel gennem Moses. Derfor kan vi læse andre steder, at loven kaldes *Moses' lov* (Jos 8,31). *Torah* (hebr. for "lov") er i øvrigt langt mere end "du må ikke" og "du skal", som vi normalt forbinder med ordet *lov*. *Torah* er instruktion, guide, undervisning.

Moses formidler altså langt mere end et sæt regler og retslove. Han videreformidler åbenbaringen af Guds egen undervisning og vejledning. Med det i baghovedet ser vi, hvorfor salmisten kan sige i Salme 119: "Jeg glædes ved din lov" (v.70), "din lov er min opmuntring" (v.77), og "jeg elsker din lov" (v.97).

Israel lærte allermest om Gud gennem det, som Moses formidlede. For ingen i GT kendte Gud så dybt som Moses, og dog var Moses stadig et menneske som alle andre. Selvom han kendte Gud og hans vejledning og selv havde vi-

Jakob Kildedal Ulriksen,
f. 1992

Leder i Det Danske Hus i Israel
jakob@ordetogisrael.dk

FOTO: AYUB JAURO

Moses skulle egentlig være blevet slået ihjel i Nilens vand, men hans mor redder ham ved at lægge ham i en sivkurv, som flyder oven på Nilen. Så i stedet for at miste livet "opstår" han, da Faraos datter trækker ham op fra Nilen.

deregivet den til israelitterne, faldt han i synd: Moses trodsede Guds befaling og syndede. Derfor mistede han retten til at træde ind i det lovede land, Kana'an (4 Mos 20).

Moses som forbeder for Israel

Det tredje og sidste aspekt af Moses' rolle som mellemmand ser vi i hans rolle som forbeder for hele folket. På mange områder talte Moses Israels sag for Gud. Gang på gang, hvor israelitterne udtrykte utilfredshed og klynkeri, var Moses mægler mellem folket og Gud.

Men særligt ét tidspunkt viser vigtig-

heden af, at Moses talte Israels sag for Gud. Beretningen udspiller sig, efter at folket ønsker og anskaffer guldkalven (2 Mos 32). Moses har lige overleveret de ti bud, og Gud har stiftet sin pagt med folket (2 Mos 24).

Da går Moses tilbage til bjerget og bliver der i fyrre dage og fyrre nætter. Og her giver Gud bl.a. forordningerne til den telt-helligdom, som Gud senere vil tage bolig i. Men mens Moses lader vente på sig, bliver folket utålmodig og får den forfærdelige idé at lave sig et gudebillede i form af en guldkalv.

Det absurde og perverse i den begivenhed kan sammenlignes med at gå til en prostitueret på sin egen bryllupsnat. Israel og Gud havde netop indgået en pagt – Herren er Israels Gud, og Israel er Guds folk – og så vender folket sig på denne måde væk fra Gud.

Herrens vrede flammer op. Gud siger til Moses, at han i sin vrede ønsker at tilintetgøre folket, for de er et stivnakket folk, og derefter begynde forfra med Moses' slægt (2 Mos 32,9f).

Men folket havde en trofast forbeder, som kunne tale deres sag for Herren. Derfor siger Moses til dem: "I har begået en stor synd. Nu vil jeg gå op til Herren; måske kan jeg skaffe soning for jeres synd" (2 Mos 32,30).

I den bøn, som Moses fremsiger for Herren, ser vi noget af sindelaget hos Moses. Han er villig til at ofre sit eget liv på bekostning af folket: "Ak, dette folk har begået en stor synd; de har lavet sig en gud af guld. Gid du dog vil tilgive dem deres synd! Men hvis ikke, så slet mig af den bog, du fører" (2 Mos 32,31f).

Herren er en langmodig Gud. Derfor fortryder han den ulykke, han havde truet med at bringe over folket. Folkets mellemmand gik altså i forbøn for sit folk og afværgede dermed Guds vrede mod folket. Moses bragte deres synd frem for Gud.

En ny Moses?

Denne store person i Israels historie, som

på så mange måder var Guds redskab til at åbenbare sig selv, døde på Moabs sletter på grænsen til Kana'ans land.

Inden han døde, holdt han en sidste tale for folket og formanede og bad dem om at være trofaste mod Herrens ord. Den tale er det, vi kender som Femte Mosebog. En lang tale, som ser tilbage på ørkenvandringen og kigger frem mod indtagelsen af det lovede land.

Undervejs i talen profeterer Moses, at Gud på et senere tidspunkt i historien vil oprejse en "ny Moses": "Jeg vil af deres egen midte lade en profet som dig fremstå for dem, og jeg vil lægge mine ord i hans mund" (5 Mos 18,18).

Jesus – den større Moses

Mens Moses var Guds tjener, der ledte folket ud af slaveri fra Egypten, er Jesus Kristus Guds egen søn, der ikke blot fik lagt Guds ord i sin mund. Han er Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte billede. Guds ord blev kød i Jesus.

At Jesus er den nye og større Moses, er netop Hebræerbrevets undervisning: "Jesus er blevet kendt værdig til så meget større herlighed end Moses" (Hebr 3,3). Jesus Kristus er vores mellemmand, vores mægler: "Der er én Gud og én formidler mellem Gud og mennesker, mennesket Kristus Jesus, som gav sig selv som løsesum for alle" (1 Tim 2,5f).

Så hvad med vores tre forskellige aspekter af Moses' rolle som mellemmand for Israels folk – hvordan kaster de lys på Kristi rolle som vores mellemmand?

Jesus som forløber til vores frelse

Forløber-aspektet viser sig ved, at Moses selv måtte gennem udfrielsen gennem vand for at kunne føre folket ad samme vej. På samme måde måtte Jesus som vores mellemmand gå igennem døden, udfrielsen fra graven og til Faderens trone – for at kunne lede os ad samme vej.

Jesus er den første af de opstandne, så vi, der tror på ham, kan få del i samme opstandelse. "For ligesom alle dør med

Ligesom Moses gik i forbøn for Israels folk og dermed fastholdt dem i fællesskabet med Gud, sådan går Jesus i forbøn for os.

Adam, skal også alle gøres levende med Kristus. Men hver til sin tid: Kristus som førstegrøden, dernæst, når han kommer, de, som hører Kristus til" (1 Kor 15,22f).

Jesus banede gennem sin forsonende offerdød vej til opstandelsen, så vi kan få del i samme opstandelse, når Kristus kommer til syne igen.

Jesus som formidler af den nye pagt

Og som Moses formidlede Herrens pagt med Israel og stod som mellemmand i pagtslutningen på Sinaj, sådan *formidler* Jesus en ny pagt.

I den ny pagt står Guds lov ikke på stentavler, men bliver skrevet på hjertet (Jer 31,33). Guds egen Ånd tager bolig i mennesker, som kommer til tro, og virker, at de kan gøre Guds vilje (Fil 2,13).

Stentavlerne blev givet til Israels folk den første pinse. Pinsen omkring 1.400 år senere sendte Gud Helligånden til apostlene efter Jesu himmelfart, sådan som Jesus havde fortalt sine disciple. Jesus formidlede Helligåndens komme ved sin død, opstandelse og himmelfart.

Moses lærte Israel om Gud og videregav hans undervisning og vejledning. I Jesus ser vi Gud krystalklart: "Kender I mig, vil I også kende min fader," siger Jesus og fortsætter: "Den, der har set mig, har set Faderen" (Joh 14,7.9).

At vi i troen på Jesus Kristus kender Gud og mærker pinsens virkelighed, må fylde os med usigelig taknemmelighed. At vi som "grene af et vildt oliventræ" (ikke-jøder) er blevet "podet ind på det ædle oli-

ventræ" (Rom 11,11-24), må fylde os med glæde.

Hvor meget større glæde og velsignelse bringer det så ikke, når Israel skal komme til tro, og de "ægte grene podes tilbage på træet" (Rom 11,11-24)? En dag bliver det også pinse for Israels folk.

Jesus som forbeder for os

Det sidste aspekt ved Moses' rolle som mellemmand for Israel var hans *forbøn* for Israel. Ligesom Moses gik i forbøn for Israels folk og dermed fastholdt dem i fællesskabet med Gud, sådan går Jesus i forbøn for os. Noget, vi ofte ubevidst negligerer i relation til Jesus.

Ængstelse og bekymring kan ramme os kristne, når vi kigger på mørket i os selv og verden omkring os: Hvordan skal jeg overhovedet holde ud i troen på Jesus?

Jesus svarer på det spørgsmål: "Du kan holde ud, fordi jeg beder for dig!"

Eller som der står: "Derfor kan han også helt og fuldt frelse dem, som kommer til Gud ved ham, fordi han altid lever og vil gå i forbøn for dem" (Hebr 7,25).

Jesus sidder ved Guds højre side og går i forbøn for os. Derfor kan vi fastholdes i troen og fællesskabet med Gud. Vi frelses af Guds nåde ved Jesu død, og vi når hjem til ham af Guds nåde ved Jesu forbøn.

*Nåde, at han fandt mig,
nåde, at han vandt mig,
nåde, at han bar mig hjem til sig!*
(SOS 397)

Jesus er vores større og bedre mellemmand. ■

FOR TROEN

Hvordan ser dit fodspor ud?

AF ANNA MULDBJERG CHRISTENSEN

Som kristne er vores fodspor aldrig ensomme, men altid i følgeskab med Guds – og andre kristnes.

Anna Muldbjerg Christensen, f. 1998

Stud.mag. i dansk og psykologi
muldbjerg@live.dk

"Hvordan ser dit fodspor ud? Må jeg ikke se din sko nedenunder?" Det ivrige spørgsmål med tilhørende tryglende øjne var et tilbagevendende fænomen på legepladsen, da jeg år tilbage arbejdede i en børnehave. Det var en klar statusmarkør, hvilket aftryk der blev efterladt i sandet.

Fra sandkassens statusmarkør til en kompliceret metafor

Jeg tror, glæden ved skos seje fodspor gradvist erstattes af et mere kompliceret forhold til de metaforiske fodspor, vi sætter i livet.

Der kan hurtigt ryge en natte-time eller to med spørgsmål som: Hvilke fodspor sætter jeg i andre menneskers liv? I verden? Efterlader jeg overhovedet nogle fodspor, eller lister jeg så let rundt i tilværelsen, at jorden under mig ikke efterlader bevis på, at jeg har været der?

Jeg tror, refleksioner som disse er gode og vigtige at udfordre sig selv med en gang imellem. Det giver mulighed for at blive bevidst om, hvordan man kan leve mere intentionelt i sin hverdag og i sine relationer.

Oftentimes oplever jeg dog, at tankestrømmene kan blive svimlende, svære og navlebeskuende og ende med, at mit ego indtager den afgørende plads.

En bøn om herlige fodtrin

Den engelske oversættelse af Salme 119,133 er en bøn, jeg bruger, når mit fokus har brug for at blive kalibreret: "Establish my footsteps in Your Word." Det er en bøn om, at de fodspor, jeg sætter, skal etableres hos Gud, i hans ord. Derfor skal de i bund og grund slet ikke vidne om min færden i livet, men om Jesus – hvilken frihed!

Samtidig er bønnerne også en udfordring for et moderne, vestligt menneske, som er vokset op i en kultur, der i årtier har sat "selvet" som den vigtigste aktør i livet.

Men mine fodspor som kristen bliver altså etableret i Bibelen. Det, som Gud har sagt. Der er noget fast og urokkeligt over salmistens bøn, som jeg har brug for at synge med på. Og når jeg gør det, bliver lyden af disse fodtrin *herlige*, fordi de forkynder fred, bringer godt budskab og forkynder frelse (Es 52,7).

Tænk, at vi som kristne får lov til at gå rundt i verden med herlige fodtrin!

Bønnesvar på bjergtoppen

Mange kristne er formentlig stødt på det lille, fine digt om kvinden, der går i sandet ved siden af Gud og ser sit liv udfoldet i deres to fodspor. Da hun ser, at der i de svære faser i hendes liv kun er ét sæt fodspor, konfronterer hun Gud

med hans tilsyneladende fravær. Hertil svarer han: "Aldrig nogensinde har du vandret alene gennem prøvelser og fristelser. De gange, du kun så ét sæt fodspor, var, da jeg bar dig".

Dette billede blev jeg mindet om, da jeg nogle år tilbage stod magtesløs på en bjergtop på den anden side af jorden.

Min veninde og jeg havde vandret flere timer i varieret terræn på vej mod en fantastisk udsigt. Vi havde for længst mistet signalet på vores telefoner og havde endnu ikke mødt andre mennesker på ruten. Fulde af forventning fortsatte vi opstigningen, men da vi nåede toppen, indtraf katastrofen.

Min venindes hop fra en lille klippeafsats endte i smerteskrig og kaos. Den ene fod var slemt forstuvet, og det stod klart, at hun på ingen måde ville kunne gå ned igen. Jeg kiggede rundt på den øde bjergtop og min signalløse telefon, mens panikken begyndte at brede sig. Fuldstændig magtesløs bad jeg til Gud, selvom jeg ikke kunne se, hvordan selv han kunne redde denne situation.

Men ud af det blå dukkede et ungt ægtepar op. Jeg forklarede dem hurtigt vores uheld. Efter kort at have vurderet situationen sagde manden, der var høj og tynd af statur, at han ville bære min veninde hele vejen ned ad bjerget. Og det gjorde han.

Jeg gik bagved og var vidne til, hvordan der hele vejen ned ad bjerget kun var ét sæt fodspor, selvom der burde have været to – et fra min veninde og et fra hendes redningsmand.

Jeg blev mindet om Guds løfter om at bære os i livet (Es 46,4), og at der i de svære faser kun er Guds fodspor. I vores tilfælde opstod pludselig en meget konkret opfyldelse af dette løfte.

Et nysgerrigt spørgsmål

I virkeligheden har Jesus allerede sat et uudslætteligt fodspor i verden, som vi er sat til at vandre i: "Det blev I kaldet til, for også Kristus led for jeres skyld og efterlod jer et eksempel, for at I skal følge i hans fodspor" (1 Pet 2,21).

Jeg er som kristen kaldet til at sætte fodspor i verden. Det kan jeg gøre gennem mine passi-

FOTO: ANNA MULDBERG CHRISTENSEN

oner, relationer, visioner, arbejde – kort sagt: dér, hvor Gud har sat mig i verden, og med de evner, han udruster mig med.

Som kristne er vores fodspor aldrig ensomme, men altid i følgeskab med Guds – og andre kristnes.

Fodspor, der vidner om Jesus, kan variere i høj grad. Jeg tror derfor, det ville være både spændende og opmuntrende, hvis vi begyndte at blive nysgerrige på hinandens fodspor. Det er muligvis svært at mønstre samme begejstring som et børnehavebarn, men måske kunne du alligevel, næste gang du taler med en anden kristen, indlede samtale med et fordomsfrit: "Hvordan ser dine fodspor ud?"

På vej ned ad bjerget blev jeg mindet om Guds løfter om at bære os i livet, og at der i de svære faser kun er Guds fodspor.

FOR TROEN

Sig alting til Jesus

AF HANNE THORLUND ERIKSEN

Jesus har en omsorg for os, som er langt mere gennemgribende, end vi forstår.

Hanne Thorlund Eriksen,
f. 1994

Hjemmepasser
hannethorlund@gmail.com

Som barn skrev jeg og en af mine fastre breve sammen. Fra min side blev der nok ikke skrevet om så meget andet end legeaftaler, hvad vi skulle have til aftensmad osv., men i alle hendes breve delte hun noget til opbyggelse af min tro.

I et af brevene skrev hun nogle sætninger fra nedenstående sang:

*Sig alting til Jesus, han kender dig så vel,
han ved, hvad der ængster og trykker din sjæl;
om dine bedste venner dig end kan misforstå,
din Jesus dig dog kender, til ham du trygt kan gå.*

*Er vejen dig ensom og tornet og trang,
fortæl det til Jesus, han vandred den engang;
han dig en ven vil være, at du ej ensom går,
vil dine byrder bære og læge dine sår.*

*De ringeste småting, som kommer på din vej,
o, bring dem til Jesus, så vil han hjælpe dig;
thi intet er for ringe din frelser at betro,
nej, sig det kun til Jesus, så får dit hjerte ro.
(Mathilde Wiel-Öjerholm 1881, SOS 594)*

Den dag i dag tænker jeg ofte på sætninger fra den sang, fx: ”De ringeste småting, som kommer på din vej, o, bring dem til Jesus, så vil han hjælpe dig.”

Bøn er en gave

Hvor er det en stor gave, at vi får lov til at have bønnen i vores liv. Bønnen er ikke kun forbedt andagtstiden, eller hvis vi virkelig er i knibe, men vi må bede hele tiden. Ja faktisk opfordres vi til at bede uophørligt (1 Thess 5,17).

For mig har det været en kæmpe velsignelse at lægge de mindste småting over til Gud.

Dét i sig selv at lægge en bekymring over til Gud kan give ro. Tænk, et privilegie, at vi har den mulighed.

Ja – nej – vent

I børnesangen ”Sommetider si’r Gud ja, når jeg be’r” synger vi, at Gud nogle gange siger nej, nogle gange siger Gud vent, og vi ser intet svar, men andre gange siger Gud ja.

Tvivlen kan fylde, når det ikke går, som vi havde ønsket, og når vi står i en venteposition. Når vi så oplever, at Gud siger ”ja”, kan vi også hurtigt bortforklare eller glemme Gud i det, men jeg tror, det er vigtigt at give Gud æren for det. Sig Gud tak for det.

Jeg har stor glæde af at have en bedeliste og oplever også, hvordan jeg kan blive helt benovet over, hvordan Gud besvarer nogle af de ting, jeg har bedt for.

Nogle bønner står på listen i lang tid, men det

FOTO: KAROLINA GRABOWSKA

bliver glæden ikke mindre af, når man så ser dem tydeligt besvaret.

Andre ting kan være små hverdagsnære situationer, hvor glæden også kan være stor over at se dem besvaret.

Andre igen er endnu ikke blevet besvaret, som jeg kunne ønske, men de er lagt over til Jesus, som elsker os langt ud over, hvad vi forstår. Han har en omsorg for os, som er langt mere gennemgribende, end vi forstår.

Gud elsker fuldkomment

Jeg er mor til to små, og når de græder, smerter det mig. Helt instinktivt drives jeg til at trøste dem og fjerne, hvad end der udløser gråden. Hvis der triller en tåre ned ad deres kind, tørrer jeg den af.

Når jeg gør det, tænker jeg ofte på, at der i Bi-

belen står, at Gud en dag ”vil tørre hver tåre af deres øjne” (Åb 21,4). Det er det sindelag, Gud har over for mig og over for dig.

Min kærlighed til mine børn er ufuldkommen, men Guds kærlighed til os er fuldkommen: ”Således *elskede* Gud verden, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv” (Joh 3,16).

Det er dén kærlighed, som hele tiden er baggrunden for alt, hvad der foregår i vores liv.

Den kærlighed understreger Paulus også: ”For jeg er vis på, at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter eller noget i det høje eller i det dybe eller nogen anden skabning kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre” (Rom 8,38). ■

Bibelen siger, at Gud en dag ”vil tørre hver tåre af deres øjne” (Åb 21,4). Det er det sindelag, Gud har over for mig og over for dig.

Kapløb mellem kristne fællesskaber

EN SAMTALE OM SAMSPILLET MELLEM MENIGHEDSMODELLER

AF OLE SOLGAARD

”Det vigtige er, at mennesker får mulighed for at kende Jesus – ikke den organisatoriske ramme,” siger LM-bestyrelsesmedlem.

Ole Solgaard, f. 1969

Administrativ medarbejder
Fritidsprædikant i LM
gurliogolesolgaard@gmail.com

Jeg tror, mange i dag lever med en 'øko-systems-tænkning'. Altså: Ligesom et træ skyder rødderne derhen, hvor der er vand, og grenene strækker sig efter lys og luft, sådan indretter nutidskristne sig også menigheds-mæssigt, dvs. søger derhen, hvor de oplever, troen kan få næring og luft.”

Det siger Troels Garde Rasmussen, der er formand for menighedsfællesskabet i Fredens-Nazaret Sogn på Østerbro i København.

Han har taget imod invitationen til en konstruktiv samtale med Anton Bech Braüner, der er præst i Hillerød Frimenighed, og Robert Refslund Nørgaard, der er næstformand i Aabenraa LM. Snakken har fokus på, hvordan man kan få det bedste ud af hinanden og de forskellige menighedsmodeller, man indgår i.

Et spraglet billede

Sagen er vel, at for et halvt århundrede siden var der en slags enhedskultur i missionsforeningerne. Man havde et lokalt missionshus, hvor man samledes om Guds ord og mødte

”vennerne” – og så kom man også i forskellig grad til gudstjenester i folkekirken, ofte i sognet.

Men i dag ser det kirkelige landskab anderledes ud – også blandt mange, der stadig identificerer sig med rødderne i missionsforeningerne, herunder Evangelisk Luthersk Netværk. En række frimenigheder af forskellige slags er skudt op. Samtidig tilbyder flere sognekirker et bredt menighedsliv.

Det kan give et spraglet billede og lidt gnidninger mellem de forskellige parter, der dybest set trækker på samme hammel, men alligevel kommer til at tære på hinandens resurser. Mennesker, der før i tiden ville have fælles base i den lokale missionshusforsamling, engagerer sig nu i enten folkekirke, frimenighed eller missionshus – eller i en af de mange kombinationsmuligheder.

Lad os antage, at disse mennesker og forsamlinger bygger på fælles værdier – som de fx kommer til udtryk i LM's kerneværdier: frit evangelium, troværdig bibel, tydelig mission

og nådegaver i funktion.

På den baggrund er det oplagt – især lokalt – at spørge: Hvordan kan vi ”leve med” hinanden i de menighedsvalg, vi hver især træffer? Og hvordan kan vi samlet set bedst bidrage til, at mennesker bevares i troen, og at nye mennesker lærer Jesus at kende som frelser og Herre? Hvordan undgår vi at spænde ben for hinanden eller spille resurserne?

Strukturer kan noget forskelligt

55-årige Troels Garde Rasmussen peger på, at alle menighedsmodeller har sine styrker og ulemper, og at man ikke nødvendigvis skal tegne konflikter op, men trække på det gode i de forskellige traditioner.

”Der er store muligheder i folkekirken i disse år, men den har også store udfordringer med lære og liv. Missionshusene har deres styrke i nogle klare kerneværdier, men kan opleves for familiære. Frimenighedernes styrke er, at de i højere grad kan tilpasse sig moderne former og strukturer og fastholde et klassisk evangelium, men kan let blive for isolerede.”

Han er selv opvokset med LM og var i en længere årrække meget engageret dér og i LMU samt KFS. Men de seneste 23 år har han sammen med sin familie primært involveret sig i den lokale sognekirke.

Menighedslivet i Fredens-Nazaret Sogn er lidt særpræget, idet det ledes af et partnerskab mellem menighedsrådet, præsterne og menighedsfællesskabet. Troels er formand for menighedsfællesskabet, der har ansvar for et vidtforgrenet frivilligt arbejde med smågrupper, søndagsundervisning og menighedslejr mm.

Han erkender, at en sådan model er afhængig af, at andre har valgt at engagere sig andre steder – og sætter fx stor pris på missionsforeningernes børne- og ungdomslejre, efterskoler og internationale mission.

”Jeg vil på ingen måde sige, at jeg har truffet det bedste valg, men anerkender, at forskellige former og strukturer kan være gavnlige i en tid – både for Guds rige samlet set og i den enkeltes

Troels Garde Rasmussen

Formand for menighedsfællesskabet i Fredens-Nazaret Sogn i København

Anton Bech Braüner

Præst i Hillerød Frimenighed

Robert Refslund Nørgaard

Næstformand i Aabenraa LM

Der er store muligheder i folkekirken i disse år, men den har også store udfordringer med lære og liv.

Der er en risiko, at en frimenighed isolerer sig. Man må være ekstra kreativ for at komme ud i lokalområdet med evangeliet.

Vi må allerede nu kappes om at agte hinanden højt på tværs af strukturerne.

Hvordan kan vi som kristne få det bedste ud af hinanden og de forskellige menighedsmodeller, vi indgår i?

trosliv og livsforløb. Ingen af strukturerne er varige eller har liv i sig selv.”

Vent ikke i årtier på den ideelle menighedsmodel

Selvom mange nok vil bekræfte Troels’ analyse i artiklens indledning – at vi lever med en økosystems-tænkning – kan man indvende, at den tendens netop gør mennesker rodløse; man søger hver især sin individuelle behovsopfyldelse.

Dertil siger Troels: ”Ja, vores udfordring er, at vi har en belastning med os fra ’gamle Adam’ og fra samtidskulturen, så vi som kristne ikke altid søger hen til det sunde. Og dér tror jeg, at en fælles struktur som fx LM godt kan være et værn i en tid, men den daglige indtagelse af åndelig føde i Guds ord er det vigtigste værn.”

Han er derfor heller ikke så optaget af at forsvare eller bevare den ene eller anden struktur, men vil hellere i den nuværende kirkelige situation give plads til mangfoldigheden og være trofast i den struktur, han nu er i, og tjene Gud og sine medmennesker dér.

”Vi skal bruge vores energi på det vigtigste, evangeliet. Og så må vi frimodigt og ydmygt stå i tjenesten, der hvor vi er her og nu – velvidende at rammen er

midlertidig – i stedet for at gå rundt i årtier og vente på den ideelle menighedsmodel,” pointerer Troels.

”Ulve” går ikke kun i præstekjole

Også 32-årige Anton Bech Braüner mener, det er vigtigt at anerkende, at vi vurderer og vælger forskelligt – og begræder, at (fra)valg af menighedsmodel indimellem har revet lokale og familiære relationer over.

Han sætter selv pris på den arv, han har fået med gennem folkekirken i sin opvækst. Derfor har det heller ikke været nemt for ham som voksen at nå til den konklusion at melde sig ud.

”Men jeg må indrømme, at jeg har svært ved at se mig selv i den folkekirkelige ramme i dag pga. dens teologiske pluralisme. Der er for meget, jeg skal gå på kompromis med, fx i forhold til dåbs- og nadverforvaltning.”

Det betyder dog ikke, at frimenighedspræsten ikke ser udfordringer i frimenighedsmodellen.

”Der er en risiko for, at vi isolerer os. Man må være ekstra kreativ for at komme ud i lokalområdet med evangeliet, fordi vi ikke har et naturligt flow af mennesker gennem vores menighed. Det kan være

udfordrende – bl.a. fordi ordet *frimenighed* har en suspekt klang hos mange,” siger Anton.

Han peger også på, at frimenighedsmodellen i de senere år blevet koblet sammen med en mere fri eller moderne gudstjenesteform. Selvom han bestemt godt kan se fordele ved det, tror han, det er vigtigt, at vi ikke bliver rodløse eller historieløse:

”Der har været kristne før os(!), og vores åndelige arv må også godt kunne ses i de salmer, vi synger, de bønner, vi beder, og i måden, vi forvalter sakramenterne på. Endelig må vi ikke glemme, at vi alle står i en åndelig kamp: ’Ulve’ går ikke kun i præstekjole, men kan også dukke op i selv den bedste frimenighed.”

Her indskyder Troels i øvrigt, at der måske kan komme en dag, hvor heller ikke han længere finder det holdbart for tro og liv at forblive i sin nuværende menighedsstruktur.

Missionshusrammen giver mere tid til fordybelse

I modsætning til Troels og Anton, der har samlet deres menighedsengagement ét sted, i hhv. folkekirke og frimenighed, har 47-årige Robert Refslund-Nørgaard et tilhørsforhold til både et missionshus-fæl-

Sørgsmålet er, hvordan vi både kan rumme nogles ønske om helmenighed og samtidig bevare en traditionel LM-kredsstruktur.

lesskab og en folkekirkemenighed.

Helt siden sin ungdom har Robert været aktiv i LM-sammenhæng og er i øjeblikket næstformand i Aabenraa LM, der er en traditionel LM-kreds. Samtidig kommer han til gudstjenester i en folkekirke i nærheden.

Med tiden er han kommet til at værdsætte mangfoldigheden af menighedsmodeller: ”Det vigtige er, at mennesker får mulighed for at kende Jesus – ikke den organisatoriske ramme.”

Robert fremhæver, at den traditionelle missionshusforsamling, fx en LM-kreds, har en styrke i at give en grundigere oplæring i troen både for børn og voksne. Rammen giver mere tid til fordybelse og dermed et større kendskab til Bibelen, som er fundamental for troen.

Kan man lave en hybridstruktur?

Men han erkender, at især mange børnefamilier ikke orker at knytte an to steder, men ønsker en såkaldt helmenighed. Derfor pusler han også seriøst med idéer om at lave en slags hybrid-struktur med tanke på at imødekomme forskellige ønsker og behov – uden at splitte LM-forsamlingen.

”Sørgsmålet er, hvordan vi både kan rumme nogles ønske om helmenighed og samtidig bevare en traditionel LM-kredsstruktur,” funderer Robert – og kommer med et udspil i spørgsmålsform:

”Kan man ikke lave en struktur med en fælles ledelse i missionshuset, som både

rummer de traditionelle hverdagsmøder for dem, der gerne vil komme i folkekirken om søndagen, og så et søndagsmøde med nadver og en lidt lettere forkyndelse, som er målrettet børnefamilier og dem, der ikke har så stor kirkelig tilknytning?”

Han er klar over, at det scenarie i praksis medfører, at forsamlingen bliver delt op i to. Men det er netop det, han ser som er givtig mulighed, for dermed kan man fastholde en fælles bygning, ledelse og andre tiltag, hvormed man ikke spreder ressourcerne unødigt – i stedet for at være to parallelle, adskilte strukturer.

LM-hjerteblod

”Men hvorfor ikke tage skridtet fuldt ud og danne frimenighed?” spørger Anton kækt.

Dertil svarer Robert, at der for ham er noget LM-hjerteblod, der kan gå tabt i en frimenighed: den grundige bibelundervisning, den brede vifte af prædikanter og den bredere berøringsflade. Han ser den traditionelle missionshusforsamling som et supplement, der går hånd i hånd med folkekirken.

Og apropos LM-hjerteblod: Både Robert, Troels og Anton fremhæver det internationale missionsarbejde, som der er særlig mulighed for at støtte og prioritere, når man er med i et LM-fællesskab.

Vi skal ikke udkonkurrere hinanden

Alle tre er også enige om, at man ikke

bare skal trakte efter den menighedsmodel, der opfylder ens egne behov og smag, men at man må stå sammen om det fælles mål, at troen på Jesus skabes, vokser og bevares hos flere og flere.

Derfor kan det være værd at overveje, hvordan man kan supplere og støtte hinanden, når man i et lokalområde har flere menighedsmodeller på samme basis.

Troels peger på, at man på tværs af foreninger og menigheder lokalt kan lave arrangementer for særlige målgrupper, fx fælles ældremøder eller børnelejre.

Anton supplerer med at nævne, at de i Hillerød har opstartet *Fredagssport* (målrettet unge) i et samarbejde mellem frimenighed, to missionshusforsamlinger, LMU og en sognemenighed med bibeltro profil.

Han fremhæver også betydningen af at glæde sig, når det går de andre menigheder godt, tale godt om hinanden og ikke være bange for at henvise til hinandens tilbud.

Med henvisning til Paulus’ formaning til at kappes om at vise hinanden agtelse (Rom 12,10) understreger Robert, at vi ikke skal udkonkurrere hinanden:

”Den store hemmelighed er, at vi har et fælles mål. Vi skal ikke sidde i hver sin afdeling i evigheden, men med til den samme store fest. Derfor må vi allerede nu kappes om at agte hinanden højt på tværs af strukturerne. Desto større velsignelse vil vi opleve.” ■

De lykkeliges fællesskab

AF SILJE KIIL OG MARIA HELLESTOL. OVERSAT AF LENE DUE MADSEN

Hvem opfylder kravene til en mønsterfamilie?

På menighedens plakat kan man se et illustrationsfoto af en familie i tre generationer. På skødet af friske og resursestærke bedsteforældres sidder rene og lydige børn, og bag dem står sunde forældre, som smiler hengivent til hinanden.

Plakaten skal fremstå indbydende for enhver. Men hvem opfylder kravene til en mønsterfamilie?

Alenemoren ar altid på plads i god tid, inden gudstjenesten begynder. Børnene sidder på hver sin side af hende. Tasken er fuld af rosiner og små biler, og hun snakker opmærksomt med de små.

Hun klarer sig utrolig godt alene, tænker du. Men du ser ikke, at hun kommer tidligt for ikke at afsløre det kaos, der er med at få børnene ”installeret” på pladserne. Du ser ikke frygten for ikke at have et stort nok skød til flere trætte og klynkende børn. Og du ser hverken det fysiske eller emotionelle kaos, hun har efterladt derhjemme for i det hele taget at komme af sted.

Et par rækker bag ved hende sidder den evige ungkarl. En solid fyr, som altid smiler og tager sig tid til at komme til gudstjeneste. For så vidt en sej fyr. Han smutter ind ad døren i det sekund, mødet begynder.

Ser du, at stolen ved siden af ham ikke blot er tom, men håbløst tom? Lægger du mærke til, at han tager en dyb indånding, når hans kaffekop er fyldt op, og han ser sig om efter et sted at sidde? Han hjælper gerne til med oprydningen bagefter for at slippe for at tage hjem og lave middag til én.

Det smukke ægtepar i slutningen af 40'erne er utroligt hjælpsomme og venlige mod alle, især mod de mindste, men hver gang de får lov at ”låne” et barn, presser tårerne på som torne inde i kroppen: Hvorfor skulle netop de ikke få nogen børn? Byrden er tungere, end de kan bære.

En dame midt i 50'erne sidder altid i hjørnet – med jakken på og tasken på skødet. Nogen har hørt, at hun er gift, men hun har aldrig sin mand med. Hun vil helst ikke snakke om det. Hun er hurtig til at spørge, hvordan det går dig i stedet for.

Det ældre ægtepar længst fremme er kommet sjældnere i den sidste tid og har stadigt sværere

Det er nyttigt at blive mindet om, at tilstanden hos mange omkring os er en anden end den, vi får indtryk af på Instagram.

ved at høre. Allerhelst ville de gerne have hørt fra deres datter. Sandet i deres timeglas rinder ud, men der findes ingen tegn på forsoning. Hun tager ikke telefonen, når de ringer. Skal de dø sådan? Hvem skal tage sig af deres begravelse? Hvem køber mon deres hus?

Du tænker måske, det er tilstrækkeligt med karakteristikkene nu, men det er nyttigt at blive mindet om, at tilstanden hos mange omkring os er en anden end den, vi får indtryk af på Instagram.

Vi kunne også godt skrive dig ind i historien. Bare slet dem på familiebilledet, som du savner i dit liv, eller tilføj den sorg, som du har med dig.

Børn

Hvis du mangler børn på dit familiefoto, savner du ofte nogen at overøse med din omsorg. Savner dem, som ligner dig. Den treårige, der siger de sjoveste ting, teenageren, der er begyndt at blive god til køreundervisningen eller den 30-årige, som tager børnene med på familiebesejlinger.

Du er måske ikke med til de samme aktiviteter i menigheden, som de øvrige i din aldersgruppe, og helt ærligt orker du ikke at lytte smilende til flere samtaler om vågne nætter, ble-udslæt eller den håbløse SFO-vikar.

Du ved, det kan være en prøvelse at have børn, men du ved også, at det er en velsignelse fra Herren (Sl 127,3a), som du desværre ikke har fået.

Findes der voksne med tid til overs i din nærhed, som kan være gode rollemodeller for den opvoksende generation, og findes der børn i din menighed, som de barnløse kan få lov at være glade for? Kan du se, at de to puslespilsbrikker faktisk passer ganske godt sammen?

Blandt dem af vore brødre og søstre, der sav-

Silje Kiil, f. 1983

Product Owner i Siemens
silje.kiil@gmail.com

Maria Hellestøl, f. 1988

Lejrstedtsmedarbejder
maria.hellestol@gmail.com

ner børn på deres familiefoto, findes både de, som har en ægtefælle og de, som også savner en sådan.

Hvis sidstnævnte er tilfældet, kan situationen gøre ondt på mange forskellige måder, og den fundamentale ensomhed kan gøre det mere og mere vanskeligt at deltage i menighedens aktiviteter, selv om det præciseres, at *alle* er varmt velkomne.

Deltager de barnløse i fællessamlingerne i din menighed, eller er familieorienteringen i praksis en forudsætning for at kunne deltage?

Ægtefællen

En stadig større del af befolkningen er enlige, og det gælder også inden for kristenheden. De mangler nogen til at "hjælpe sig op" – for at bruge Prædikerens ord: "Heller to end én, de får god løn for deres slid. For hvis de falder, kan den ene hjælpe den anden op. Men ve den, der er alene! Hvis han falder, er der ingen til at hjælpe ham op" (Præd 4,9f).

De mangler nogen, som kan løfte deres hjerte og sjæl op, når de er faldet, men de mangler også nogen at dele boliglån og ferieplaner med.

De ved måske ikke, om nogen har tænkt sig at fejre deres fødselsdag? Nogle af dem orker ikke altid at gå til frisør. Hvad de end gør, må de gøre for sig selv, uden én at holde af, uden én, som de er på lige fod med.

Adam mærkede dette savn allerede før syndefaldet, og Gud gav ham Eva til at være hans hjælper og livspartner. Er Gud holdt op med at svare på den bøn? Mange af de enlige råber til Gud, men får tilsyneladende ikke noget svar.

Der er mennesker iblandt os, som mærker selvforagt pga. deres civilstatus. Mange ungarke siger, at de føler sig umandige, og mange kvinder har konkluderet, at de nok ikke har været smukke eller feminine nok.

Det lyder måske som en usaglig konklusion, men en del enlige kender faktisk til den slags følelser. Et sådant selvville-

de kan være vanskeligt at korrigere uden omsorg og hengivenhed.

Ensomhed i ægteskabet

Den forud beskrevne smerte af ensomhed kan være af samme natur for vores brødre og søstre, som lever i et ægteskab, hvor venskabet er hørt op.

Der er nemlig også dem, der tilsyneladende kan fylde rollen ud i familie billedet, men som fortryder. De giftede sig måske for tidligt. Eller tog til takke med et menneske, som de senere har udviklet foragt for.

Måske føler de, at de har ofret sig, men uden at få noget igen. Troede, den anden ville blive "mere kristen" med årene. Vandrør gennem livet med sin partner med miles afstand mellem sig. Himler med øjnene, når andre beundrer deres familie: Du skulle bare vide, hvor vanskeligt det er at forhindre familien i at revne. Du skulle bare have vidst, at kærligheden ikke findes længere, at ægtesengen er iskold. Du skulle bare have vidst om manglen på tillid og den kritisk dårlige økonomi.

Det ved de, som er fraskilte. De ved, at hele ansvaret ligger på den enkelte. At det er dyrt at være fattig, også når man er fattig på hjælp. At det familiefoto, som engang så ganske fint ud, nu er revet i to stykker, og at man på en måde aldrig kommer videre.

Skaden er uoprettelig, og det eneste, du sidder tilbage med, er minder. Du ved måske ikke, hvordan det gik galt, eller hvornår det blev så svært. Nu har du børnene hveranden weekend, og det giver dig så mange nye udfordringer, at du ikke engang ved, hvor du skal begynde, når nogen spørger dig, hvordan det går. "Jo, det går da. En dag ad gangen." Smil og vink, drenge, smil og vink!

Bedsteforældrene og de øvrige

De færreste af os lever i boliger med flere generationer, med kort afstand mellem de nære slægtninge, som har stor afstand

i alder. Mange kan savne støtte fra bedsteforældre, som endelig har både tid og råd til at gøre det, de selv har lyst til. Nogle savner bedsteforældre i det hele taget. Andre savner en ædru bedsteforælder.

Vi lever samtidig i en tid, hvor ufatteligt mange lever uden en god nabo, en hengiven ven og/eller en kristen leder, der ved, hvordan de har det. Vi lever i individets tidsalder, hvor alle skal finde sig selv og sine egne svar på egen hånd.

Det er en udmattende og ensom vej at gå. Vi afbilder dage med succes på Instagram og julekort, men dybe og tillidsfulde relationer er en mangelvare.

Intet menneske er en ø

Ingen af os er dog egentlig en ø. Vi er i så fald en øgruppe. Ingen er helt koblet fra andre mennesker. Vi er en del af noget større. Vi er alle en del af menneskeheden.

Poeten John Donne skrev i det smukke digt "No man is an Island" (1600-tallet), at vi til og med berøres af det, som sker med dem, vi ikke kender. Glem ikke, at du har en vigtig funktion – også blandt mennesker, du knap nok kender.

Per Fugelli, der er læge og specialist i socialmedicin, opfordrer alle til at tage vare på deres flok, at vide, hvem deres flok består af. Det er godt, hvis du ved, hvem der er i din borg, dem som er med til at beskytte dig og er på dit hold.

Her kan det tilføjes, at menigheden såvel som familien bør være din flok.

Vi, der er kristne, ved, at ingen jordiske relationer kan erstatte relationen til vores himmelske far og vores dyrebare frelser. Vi har en, som kalder os sin elskede brud, sit barn og faktisk til og med sin mor og sine søskende. Vi har et evigt håb om et evigt fællesskab med ham og hinanden. Men her på jorden kan vi meget ofte savne det, den eller dem, vi mangler.

Det er noget grufuld, Jesus profeterer om i Matthæusevangeliet 24: Kærligheden skal blive kold hos de fleste. Menne-

At mangle nogen er ikke akut, det er bare en konstatering af, at du har mistet den, du aldrig havde.

sket vil få nok i sig selv, og måske sine nærmeste, men allermest i sig selv.

Selvrealisering kan nemt blive på bekostning af relationer, hvis den ikke er drevet af et varmt hjerte og et skarpt hoved. Må Gud bevare os fra et koldt blik på hinanden.

At miste og mangle

”Hvad har du, som du ikke har fået givet” (1 Kor 4,7b)?

At *miste* nogen er en krise, ofte en akut og stærk krise. Det er synligt – og forståeligt – at man er sendt til tælling, at man i en kortere eller længere periode ikke orker at rejse sig, at man vælger fra, at man ikke bidrager.

I stedet for trænger man til at blive set, mødt og forstået i smerten. Et menneske, som har mistet nogen, bliver ofte mødt med et kram eller blomster.

At *mangle* nogen er derimod ikke akut, det er bare en konstatering af, at du har mistet den, du aldrig havde. Som regel medfører manglen ikke, at man går til tælling, eller at man ikke kan komme gennem dagene, som det kan ske i tabet. For hvis man klarede dagen i går og sidste år, hvorfor skulle man så ikke klare dagen i dag? Ingenting er jo egentlig ændret.

At mangle nogen er en stille, konstant og gnavnende sorg, og desværre en tilstand, som gør, at folk risikerer at glide bort fra deres sammenhænge. Det er en sorg, der kan være meget vanskelig at få øje på og vanskelig at vise frem. Man klarer sig jo.

For nogen kan også den akutte følelse af at miste nogen efterhånden gå over til den gnavnende sorg over at mangle nogen. Ethvert lem i de hel-

liges samfund vil opleve at miste og/eller mangle nogen.

Hvordan kan vi skabe en åbenhed om vores sorg? Og hvordan kan vi være omsorgsfulde brødre og søstre for hinanden og støtte hinanden så godt som muligt i fremtiden?

At gøre den usynlige synlig

”Det usynlige barn” er en figur, der dukker op i Mumidalen i Tove Janssons bog *Det usynlige barn*. Pigen Ninni er blevet gennemsigtig, efter at nogen har behandlet hende meget dårligt. Med varme og omsorg fra Mumifamilien bliver hun langsomt, men sikkert synlig igen.

Hvem har du omkring dig i din hverdag og måske endda i din menighed, som er blevet usynlig? Er der nogle dyrebare evighedsvandrere i din nærhed, som er blevet så overset, at de næsten ikke kan ses? Vil du hjælpe dem?

Guds ord siger, at ingen er som Ninni – hverken den, som befinder sig i det dybeste mørke, eller den meget lille iblandt os:

”Siger jeg: ’Mørket skal dække mig, lyset blive til nat omkring mig’, så er mørket ikke mørke for dig, natten er lys som dagen, mørket er som lyset. Det var dig, der dannede mine nyrer, du flettede mig sammen i min mors liv. Jeg takker dig, fordi jeg er underfuldt skabt, underfulde er dine gerninger, jeg ved det fuldt ud” (Sl 139,11–14)!

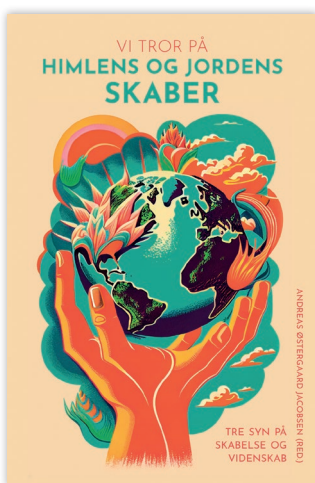
Kan vi tage et nyt familiefoto af menigheden, hvor alle de, som blev nævnt i begyndelsen, samt Ninni får plads – og ikke mindst, at *du* er med?

Kan vi bygge sådanne menigheder, hvor alle sørger for, at ingen sidder alene, og hvor samtlig har mindst én at snakke og omgås med? Kan vi komme til at høre så meget om Jesu betingelsesløse kærlighed til os, at de helliges samfund igen kendetegnes som i urkirken, nemlig at de elsker hinanden?

Vi elsker, fordi Jesus elskede os først (1 Joh 4,19), og vi elsker hinanden – på tværs af alder og livssituation og på trods af forskelle og interessekonflikter – fordi alle mennesker trænger til det.

Vi tror på himlens og jordens skaber

BOGANMELDELSE AF LARS MALMGAARD JENSEN

Vi tror på Himlens og jordens skaber

Tre syn på skabelse og videnskab
Andreas Østergaard Jacobsen
(red.)

Credo Forlag, 2023
280 sider, kr. 249,95

Spørgsmålet om skabelse og evolution og de teologiske konsekvenser af de forskellige positioner, kristne indtager, er ofte både meget betændt og følelsesmæssigt og intellektuelt engagerende. Emnet debatteres velskrevet og grundigt i denne bog, der er en fin dansk indføring i et felt, hvor der er meget mere at hente på engelsk.

3 x 2 fagfolk argumenterer godt

Der præsenteres tre forskellige grundforståelser: ungjordskreationisme, gammeljordskreationisme og evolutionær kreationisme.

Hver forståelse er repræsenteret ved tre teologiske bidrag ved hhv. Peter Olsen, Kurt Christensen og Jacob Munk og tre videnskabelige bidrag ved hhv. Karlo Brøndbjerg, Lars Jødal og Kresten Cæsar Torp.

På den måde kan man læse de teologiske og videnskabelige argumenter for hver af de tre syn fra fagfolk på hjemmebane, hvilket højner kvaliteten betragteligt.

Efter hvert kapitel kommer de andre synspunkter til orde i

en række kommentarer, inden det oprindelige synspunkt får en sidste replik. Metoden gættages for alle positioner. Et godt strukturelt valg, der giver læserne en fornemmelse af, hvad der er på spil, og hvilke indvendinger der kan rettes til de forskellige syn.

Jeg har også en oplevelse af, at de enkelte forfattere er gode repræsentanter for deres position og generelt argumenterer godt. Jeg er dog ikke i stand til at vurdere de naturvidenskabelige argumenter, hvorfor jeg på det område mere sidder tilbage med fornemmelser.

Kristne er vitterligt dybt uenige i dette spørgsmål, og oplevelsen af bogen vil derfor afhænge meget af, hvilken grundforståelse og hvilke forudsætninger læseren har. Jeg er selv undervejs i mange af de spørgsmål, der rejses.

Bekymrende åbenhed for evolutionær position

Personligt har jeg fundet det gavnlige at tage udgangspunkt i en formulering hos den amerikanske apologet Francis Schaeffer (1912-1984), når jeg skal forholde mig til emnet. Schaeffer stiller nemlig det

afgørende spørgsmål: "Hvad må de første kapitler i Første Mosebog som minimum betyde, for at resten af Bibelen kan give mening?"

Jeg har svært ved at læse Bibelen anderledes, end at en historisk Adam og et historisk syndefald udgør det bagtæppe, som resten af den bibelske frelseshistorie bygger på.

Det gør, at jeg er skeptisk over for at kalde en evolutionær position bibeltro – alle dens intentioner til trods.

Bogen er et resultat af drøftelser i KFS, står der i forordet. Og det kan ikke undgå at bekymre mig, at man fra KFS' side med denne udgivelse derfor synes at have åbnet helt op for evolutionær kreationisme.

Samtidig tænker jeg heller ikke, at ungjordskreationisme er den eneste legitime forståelse, kristne kan have. Personligt har jeg en del kritiske indvendinger mod ungjordskreationismen, og jeg tror ikke, samtlige formuleringer i skabelsesberetningen skal opfattes bogstaveligt.

Et par indvendinger

Et par kritiske bemærkninger kan rettes til bogen, uanset

Kristne er vitterlig dybt uenige i dette spørgsmål, og oplevelsen af bogen vil derfor afhænge meget af, hvilken grundforståelse og hvilke forudsætninger læseren har.

---

hvilken forståelse man ellers på forhånd måtte have i diskussionen.

For det første kommer det redaktionelle forord til at angive, i hvilket omfang kristne kan være uenige: "Forholdet mellem skabelse og naturvidenskab er dybt interessant og ikke helt uvigtigt, men det er ikke et spørgsmål, der bør skille kristne" (s. 9).

I mine øjne er det en problematisk tilgang, hvor konklusionen synes givet på forhånd. En seriøs debat må (for mig at se) kræve både respekt og åbenhed for hinanden positioner, men må også indebære, at man seriøst overvejer, om en tolkning rent faktisk er bibeltro eller ikke. Ved at afgøre

det spørgsmål, inden ballet er åbnet, lukker forordet for, at bogens vigtigste aspekt bliver legitimt at diskutere.

En af bogens bidragsydere – Peter Olsen – skriver i sit kapitel: "Læren om en historisk og singulær Adam og et historisk syndefald er, hvad vi kan kalde *a gospel issue*. Vi kan ikke fastholde evangeliet, hvis vi afviser urhistoriens historicitet" (s. 30).

Ifølge Peter Olsen er i hvert fald dele af diskussionen noget, der har en ganske alvorlig karakter. Her kommer forordet uhensigtsmæssigt til at modsige en af bogens bidragsydere og lader det ikke være op til læseren selv at vurdere, om alle tre positioner kan

rummes inden for en bibeltro tolkning. Ret skal dog være ret: min kritik af forordet er selvfølgelig en konsekvens af min egen forståelse.

For det andet er det lidt ærgerligt, at de to ungjordskreationistiske bidrag reelt ikke er enige om den grundlæggende argumentation.

Peter Olsen argumenterer nemlig for, at Gud har skabt universet med alder, på samme måde som Jesus lavede vand til vin. Hvis forskningen undersøgte vinen, eller undersøger universet, må naturvidenskabens isoleret set konkludere, at både vinen og universet er meget ældre, end det er, fordi videnskaben ikke kan trænge ind i underet.

Men Karlo Brøndbjerg argumenterer helt modsat for, at naturvidenskaben netop viser, at universet er ungt. Her kunne man godt have fundet to bidragsydere, der var mere på bølgelængde.

Jeg har altså nogle forbehold over for bogen. Men accepterer man præmissen – at der er tale om en debatabog – lykkes den dog med sit formål, og den anbefales som en god indgangsvinkel til en særdeles kompleks debat. ■

Salt

BOGANMELDELSE AF STEFFEN LUND BIRKMOSE

Salt

Hvordan formidle evangeliet i en forandret verden?

Rebecca Manley Pippert
Credo i samarbejde med
LM og Evangelisk Alliance
i Danmark, 2023
256 sider, kr. 249,95

Jeg kan anbefale alle kristne at læse denne bog. Den handler om *evangelisation*. Det er et skræmmende ord for mange af os. Det er noget, som vi måske ikke får gjort så meget ved.

Det gode ved Pipperts bog er, at den netop tager udgangspunkt i vores svaghed.

Vi ved godt, at det er i vores magtesløshed, Guds styrke kommer til sin ret. Men vi glemmer måske, at det er et vilkår, når vi skal fortælle andre om Jesus – og konstaterer, at når nu jeg er svag på det område, så må det ikke være for mig. Men Pippert giver fornyet mod, og hun vender vores blik mod ham, som skal gøre arbejdet.

Bogen er delt op i tre dele. *Den første* handler om *redskaberne*. Det er her, hun minder os om, at det er Guds arbejde.

Den næste del er *budskabet*. Særligt her blev jeg fanget. Selv hvis din evangelisation kun består af sporadiske samtaler over hækken med din nabo, så er der inspiration at hente her. Der er ikke faste vendinger, vi skal bruge, men inspiration til, hvordan vi svarer evangelisk på menneskers

Det gode ved Pipperts bog er, at den netop tager udgangspunkt i vores svaghed.

spørgsmål i vores tid.

Et af de stærkeste citater, som virkelig ramte mig, var: "Vores problem er, at vi vil have Gud til at råde bod på al ondskaben, så længe hans guddommelige vrede ikke retter sig mod os".

Det er knivskarpt sagt. Det sætter fingeren lige ind i vores retfærdighedskultur, hvor vi gerne dømmes alle andre og forlanger en retfærdig verden – men glemmer vores egen uretfærdighed.

Vi har faktisk en Gud, der er retfærdig, og som kommer til at dømme alle krænkelserne. Problemet er bare, at vi selv også står under den dom – og derfor kan vi ikke klare os uden Jesus. Der har vi et bud-

skab ind i vores tid – om en frelser, der tog vores dom. Om tilgivelse i en tid, hvor hævn-
nen fylder.

Den sidste del handler om *metoden*, hvor hun kommer med inspiration til, hvordan vi kan gribe det hele an.

Bogen er fyldt med gode historier fra hendes liv, og sproget er levende og let, så selvom bogen er oppe på 256 sider, er det ikke en tung bog at komme igennem.

Den er proppet med evangeliet. Og så er det bare befriende at læse en forfatter, der ikke vil pakke Jesus væk for at være relevant, men derimod viser mig, hvordan han stadig er 100 % aktuel. ■

Den tredje tvivl

BOGANMELDELSE AF ANDREAS KAMMERSGAARD IPSEN

Den tredje tvivl

Hvordan troen bliver til, og hvorfor det giver mening at holde fast i den

Leif Andersen

Bibelselskabets Forlag, 2023
280 sider, kr. 249,95

Den tredje tvivl springer ud af den erkendelse, at mine tanker og meninger altid vil være påvirket af min tid og kontekst.

Kristne har altid tvivlet, men dog ikke altid på samme måde.

I århundreder var tvivlen lig den klassiske anfægtelse: Er min tro mon god nok? Er jeg frelst? Med moderniteten blev anfægtelsen langt på vej skiftet ud med tvivlen på Gud: Findes Gud overhovedet? Og er Gud god eller ond? Engageret eller ligeglad?

Men i dag, i den senmoderne tidsalder, er anfægtelsen og gudstvivlen for manges vedkommende ved at blive udskiftet med det, som Leif Andersen i sin nyeste udgivelse kalder for *den tredje tvivl*.

Dette er ikke tvivlen på, om Gud findes, eller om min tro er god nok til at frelse mig, men spørgsmålet om, *hvorfor* jeg i det hele taget tror, som jeg gør.

Den tredje tvivl springer nemlig ud af den erkendelse, at mine tanker og meninger altid vil være påvirket af min tid og kontekst. I hvert fald til en vis grad. Ville jeg være kristen, hvis jeg ikke var født i et kristent land? Eller ind i en kristen familie? Hvad hvis jeg var født i Tyrkiet ... ville jeg så ikke være muslim og anse den islamiske tro for at være den åbenlyse sandhed? Eller ville jeg ikke anse al tro for det rene nonsens, hvis jeg var født ind i en ateistisk familie?

Kort sagt: Er alt, hvad jeg tænker og tror, ikke formet af det såkaldte "fortolkningsfællesskab", som jeg tilfældigvis er en del af? Dette er den tredje tvivl. Tvivlen på min egen evne til at erkende.

Den tredje tvivl er en stærk og medrivende bog. Ja, til tider får man næsten en følelse af at læse en thriller. En erkendelsesteoretisk thriller. Men det er bare ikke en fiktiv hovedperson, der er truet på livet, men mine egne kæreste og mest uopgivelige værdier og holdninger. Alt det, som er med til at definere mig. Det er det, der bliver truet af den tredje tvivl.

Uden at afsløre for meget kan jeg godt sige, at Leif Andersen ikke kun formår at redegøre for, hvordan den tredje tvivl truer alt og alle, men også viser vejen ud. At der på den anden side af den tredje tvivl faktisk findes en virkelighed, hvor det er helt rimeligt at fastholde sin overbevisning. Med fuld intellektuel dækning.

Det er klart, at det ikke er alle, der kæmper med den tvivl, som Leif Andersen beskriver, og for dem vil bogen og den "løsning", den giver, være mindre relevant. For nogle vil bogen måske også fremstå for akademisk og virkelighedsfjern.

Men for dem, der har mærket den tredje tvivl på egen krop, er *Den tredje tvivl* en gave. Stilen er essayistisk og kan til tider forekomme en smule kaotisk, ja, næsten som en bevidsthedsstrøm. Men har man det o.k. med det, og er man klar til at sætte sig selv i spil i læsningen, er der rig belønning i vente. ■

GODT SAGT

Det menneske, der har erkendt sin egen hjælpeløshed og elendighed, er taknemmelig for den barmhjertighed, han møder; og han lærer at være barmhjertig mod andre.

D.A. CARSON

Redaktørskifte

AF BIRGER REUSS SCHMIDT, VICEGENERALSEKRETÆR I LM

Ole Solgaard har fået nyt arbejde og er derfor stoppet på posten som redaktør af Budskabet – efter hvad han selv kalder for ”12 gode år”.

Set fra LM's side har det i høj grad også været gode år, hvor Ole Solgaard i spidsen for redaktionsudvalget har leveret et kvalitetsprodukt til fordybelse og refleksion. Ole har arbejdet grundigt både sprogligt og indholdsmæssigt med artiklerne, og det har været en fornøjelse at læse de mange relevante og klargørende artikler.

I Oles tid som redaktør har Budskabet også fået nyt design og layout. Og som det allerseneste er der gennemført en større online udvidelse, så de fleste artikler med lidt forsinkelse bliver tilgængelige på hjemmesiden budskabet.dk, der er en selvstændig underside på tilliv.dk.

I perioden er det endda lykkedes at øge abonnementstallet, ikke mindst fra nye og yngre målgrupper. Det er bemærkelsesværdigt i en tid, hvor de trykte medier generelt har det svært.

Der skal derfor lyde en stor tak til Ole for indsatsen.

Det er samtidig en stor glæde at kunne byde velkommen til Andreas K. Ipsen som ny redaktør af Budskabet. Andreas er cand.theol. og deltidsansat præst i Tarm Frimenighed. Han er forfatter til flere bøger og har således god erfaring med teologisk formidling.

Andreas overtager redaktørposten med dette nummer af Budskabet og indgår dermed i et tæt samarbejde med magasinets redaktionsudvalg. Hvem de er, kan

Andreas Kammersgaard Ipsen

man se på side 2.

Budskabets læsere er i øvrigt altid meget velkomne til at kontakte redaktionen med gode ideer til temaer, artikler og skrifter. ■

Mere om får og hyrder

For hyrderne er tåber, de søger ikke Herren; derfor lykkes intet for dem, hele deres hjord er spredt.

JER 10,21

Mit folk var vildfarne får, deres hyrder førte dem vild på afveje i bjergene; de strejfede om, over bjerg og høj, og glemte deres hvileplads.

JER 50,6

Vi flakkede alle om som får, vi vendte os hver sin vej; men Herren lod al vor skyld ramme ham.

Da han så folkeskarerne, ynkedes han over dem, for de var vanrøgtede og forkomne som får uden hyrde. Da sagde han: ... "Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst."

MATT 9,36-38

ES 53,6

Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig, og jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd.

JOH 11,27F

Som hyrden vogter han sin hjord, han samler dem med sin arm; han løfter lammene op i sin favn, han leder moderfårene.

ES 40,11

Gør jer ikke til herskere over dem, I har ansvaret for, men vær forbilleder for hjorden; og når hyrden over alle hyrder åbenbares, skal I få herlighedens uvisnelige sejrskrans.

Jesus sagde til ham for tredje gang: "Simon, Johannes' søn, har du mig kær?" Peter blev bedrøvet, fordi han tredje gang spurgte ham: "Har du mig kær?" og han svarede ham: "Herre, du ved alt; du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vogt mine får!"

1 PET 5,3F

JOH 21,17

TEMA:

Hvem passer på fårene?

Det vrimler med får og hyrder i Bibelen.

Men er der egentlig nogen, der vil have rollen som får i dag? Eller vil vi hellere bare passe os selv? Og er der nogen, der vil påtage sig at være hyrde for andre i hjem og menighed?

Hvad indebærer det, at Jesus er hyrden over alle hyrder?

Og hvordan kan man både være hyrde for andre og have Jesus som sin egen hyrde?

Bliv udfordret af temaartiklerne om:

- Jesus som den gode hyrde
- Menighedens hyrder
- Alles omsorgsansvar i diverse relationer

FOTO: PEXELS.COM

Tænk, at vi som kristne får lov til at gå rundt i verden med herlige fodtrin!

ANNA MULDBJERG CHRISTENSEN SIDE 22

Jeg vil på ingen måde sige, at jeg har truffet det bedste valg, men anerkender, at forskellige former og strukturer kan være gavnlige i en tid.

TROELS GARDE RASMUSSEN SIDE 27